

Surat ni Paulus Bona Jama'at Na Kota ROMA

Tabea' *1:1-7*

¹ Yaku' i Paulus, ata' ni Kristus Yesus. Yaku' ni'ange bo sida poposuu' ka' niruruki bo pengelelekon Lele Pore men ringkat na Alaata'ala.

² Lele Pore iya'a ia toonkonmo Alaata'ala na tempo mbaripianpo koi men ia tadulkonmo nabii-Na ka' nitulis na Alkitaap men molinas. ³ Lele Pore iya'a muntundunkon Anakna Alaata'ala. Na komianan-Na, Ia lee' ni Daud. ⁴ Kasee na koTumpuan-Na, Ia Anakna Alaata'ala. Men koiya'a sida nanasa gause kuasa men balaki' tuu' tempo i Ia notumuo' soosodo noko daa lapus. Iamo i Yesus Kristus, Tumpunta. ⁵ Gause i Yesus, isian kaporeanna Alaata'ala men Ia rookon na ingku' pataka i yaku' nosida poposuu' bona giigii' lipu', kada' i raaya'a parasaya ka' malolo' ka' mom-pobalaki' ngaan ni Kristus. ⁶ Kuu uga' tonsoop tii raaya'a men ni'angemo kada' tombonoionna i Yesus Kristus.

⁷ Bona ko'omuu men dumodongo na kota Roma. Kuu a men kolingu'na Alaata'ala, men ni'ange bo sida mian-Na. Sulano kaporean ka' koratongan men ringkat na Alaata'ala Tamanta ka' i Tumpu Yesus Kristus surionmuu na tutuo'muu.

Paulus mingkira' mae' na Roma *1:8-15*

⁸ Tumbena yaku' munsukuurkon i kuu na Alaata'alangku mimpu'u ni Yesus Kristus, gause imaanmuu notolelemo na longkop tano' balaki'.
⁹ Yaku' balimang bona Alaata'ala tia noa men tuu' tempo mengelelekon Lele Pore muntundunkon Anak-Na, ka' Alaata'ala ninginti'i se' na sambayangku, yaku' sinampang minginau' i kuu. ¹⁰ Yaku' pa'ase' na sambayangku, sulano Alaata'ala mantarai yaku' salan taka na ko'omuu, gause i yaku' nanau'mo mingkira' mengelego'i i kuu. ¹¹ Yaku' mingkira' pootuung tii kuu kada' sida mongoboskon na ko'omuu upa men ia rookon Alus Molinas na ingku' bo pompoporampot i kuu. ¹² Panduungku mase koi kani'imari: kita men koikoimo nosidamo mian parasaya ni Yesus Kristus, kita tiadaa poopoporampot imaan, yaku' na ko'omuu ka' i kuu na ingku'.

¹³ Utu-utus! Yaku' bude' kalu i kuu sian minginti'i se' i yaku' malia' basagia taka na ko'omuu, kasee pataka koini'i sinampang kotalantangan. Kikira'ku kada' isian ee'na palimangonku na ko'omuu koi men yaku' limangmo na lipu' sambana men taasi' Yahudi.* ¹⁴ Yaku' munsuri se' isian men tio limangonku, mau bona lipu' Yunani kabai uga' bona lipu' sambana, mau bona mian men nosikola kabai se' mian men sian nosikola. ¹⁵ Koiya'a mbali' i yaku' uga' mingkira' tuu' mengelelekon Lele Pore na ko'omuu men dumodongo na kota Roma.

*Alaata'ala kuasaan mansalamatkon mian
1:16-17*

* **1:13** Tun. 19:21

¹⁶ Yaku' sianta kakamaa'ku a mengelele'kon Lele Pore, gause na Lele Pore iya'a muntundunkon Alaata'ala men kuasaan mansalamatkon sanda' mian men parasaya, tumbena bona lipu' Yahudi, ka' uga' bona lipu' Yunani.* ¹⁷ Gause na Lele Pore iya'a Alaata'ala minsiso'kon na ko'onta' se' koi upa i Ia mompopokana' i kita. Sasalanna, kita tio parasaya na Alaata'ala na tumbe pataka kokomburi'anna, koi men nitulis na Alkitaap, "Mian men popokana'onna Alaata'ala gause parasaya na Ko'ona bo mantausi tutuo' men pore."

Ukumanna Alaata'ala bona mian men sian mingimamat i Ia

1:18-32

¹⁸ Alaata'ala na surugaa mantakakon maso'-Na na giigii' mian men bolongoli, gause wawauna i raaya'a ba'idek mantalintangi mian minginti'i pisiso' men kana'. ¹⁹ Isian men na Alaata'ala men daa pokoonna mian inti'ion. Ka' men koiya'a manasa, gause Alaata'ala a men nompopopanasakon. ²⁰ Sarataapo Alaata'ala ninsidakon dunia, isian upa na Ko'ona men sian piile'on kasee sida inti'ion, koimo kuasa-Na men sidutu ka' koTumpuan-Na. Ya'a inti'ionna mian na giigii' upa men Ia sidakonmo. Mbali' mian sianta salanan mangaan se' sian minginti'i Alaata'ala.

²¹ Mau mian ninginti'imo Alaata'ala, kasee mian bude' mangangga'i i Ia bookoi Alaata'ala men tio angga'ion ka' uga' bude' basukuur na Ko'ona. Raaya'a tongko' niminoakon men sian

* 1:16 Mrk. 8:38

mingkaliangan, pataka noana i raaya'a sianmo minginti'i men kana' ka' nombiotmo.* ²² Raaya'a munsurikon koi se' isian pinginti'ianna, kasee men tuutuu'na nosidamo bobo'. ²³ Kobalaki'anna Alaata'ala men sidutu bolosionna i raaya'a tia patung men dudusna koi upa-upa men sian sidutu, koimo mian, sapu', ayop men papaat a saratna ka' ayop men dumaanga'.*

²⁴ Koiya'a mbali' Alaata'ala nandalaimo i raaya'a bariosonna pisuuna kada' mangawawau koi pingkira'na noana i raaya'a pataka poorere waka. ²⁵ Alaata'ala men tuutuu'na bolosionna i raaya'a tia pinginti'ianna men borek. Men kanggion ka' soosa'onna i raaya'a taasi'mo Alaata'ala men ninsidakon tano' balaki', kasee raaya'a nonsoosa'mo upa-upa men isian na tano' balaki' iya'a. Bookoi Alaata'ala men ninsidakon tano' balaki' a men tiodaa tunde'on pataka sidutu! Amin.

²⁶ Gause i raaya'a nangawawaumo men koiya'a mbaka' Alaata'ala nandalaimo i raaya'a tololo' na pisuuna men kakamaa'. Tamban isian wiwine men sianmo ningkikira'i moro'one koi men dele kasee poopakemo simbaya' wiwine men bookoi doso. ²⁷ Koiya'a uga' a moro'one sianmo ningkikira'i wiwine koi men dele kasee pisuuna dodoa tuu' pataka i raaya'a poopake simbaya' moro'one. Mbali' i raaya'a nungurumpaki ukumanna na waka-wakana men sintutu' tia wawauna men nansala'konmo.

²⁸ Gause i raaya'a munsuri sakat minginti'i Alaata'ala, mbaka' Alaata'ala nandalaimo i

* **1:21** Ef. 4:17-18 * **1:23** Ul. 4:16-18

raaya'a monoa men ba'idek, pataka i raaya'a mangawawau upa-upa men bookoi sian sida wawauon. ²⁹ Raaya'a tongko' miminoakon men ba'idek, men sian kana', dekongang, wawau men ba'idek, masindir, mingkira' mampapatei mian, poosinsala', umakal, ka' monoa ba'idek. ³⁰ Raaya'a muntundun mian, momotaekon, maso'kon Alaata'ala, aripuru, mintidaa-daa, lambak, minsida mingilimang men ba'idek, sian malolo' na minti'i, ³¹ sianta tiidoona, sianta malolo', sianta minginti'i molingu' ka' sianta polingu'na. ³² Mau inti-inti'i men taena ukumna Alaata'ala se' sanda' mian men mangawawau upa-upa men ba'idek iya'a tio papateion, raaya'a taasi' tongko' nangawawau, kasee uga' nansangadai mian men mangawawau koiya'a.

2

Ukumanna Alaata'ala na giigii' mian

2:1-16

¹ Mbaka', kuu men mungukumi mian sambana, kuu sianta kekereranmuu mangawawau men koiya'a. Gause kalu i kuu mungukumi mian sambana, mbaka' i kuu uga' galal mungukumi waka susuung, gause mangawawau men koikoimo.* ² Inti'ionta se' maloos a ukumanna Alaata'ala bona mian men mangawawau koiya'a. ³ Isian i kuu men nungukumi mian men mangawawau sala', kasee i kuu uga' mangawawau men koikoimo. Pongooskonmuu se' i kuu sian kana'onna ukumanna Alaata'ala? ⁴ Nongko'upa mbali' i kuu sian manggalal upa

* **2:1** Mat. 7:1; Luk. 6:37

polingu'na Alaata'ala men balaki', noa-Na men pore, men sian sungkol? Too i kuu sian minginti'i se' Alaata'ala nompopo'inti'ikonmo noa-Na men pore gause kikirana kada' i kuu monsololi ka' mangkadarai dosamuu?

⁵ Kasee ka' i kuu bolongoli ka' bude' mangkadarai dosamuu, mbaka' i kuu nunturangimo ukuman na wakamuu na ilio pimpiile'konanna Alaata'ala maso'-Na tia ukuman-Na men kana'. ⁶ Alaata'ala bo mangawalos sanda' mian sintutu' tia upa men ia limangmo.* ⁷ Ia mongorookon tutuo' men pore pataka sidutu na mian men mampari-pari mingilimang men pore, ka' mansarak men tunde'on ka' angga'ion ka' tutuo' men sian silaka'.

⁸ Kasee giigii' mian men tongko' mingimamat waka-wakana ka' bude' malolo' na pisiso' men kana', ka' tongko' mongololo' men ba'idek, mian iya'a bo komaso'konon ka' ukumonna Alaata'ala.

⁹ Sanda' mian men mingilimang ba'idek bo mantaup repaan ka' talalaison, tumbe-tumbena lipu' Yahudi, ka' uga' lipu' Yunani. ¹⁰ Kasee giigii' mian men mingilimang men pore bo tunde'on ka' angga'ion ka' taraionna Alaata'ala koratongan, tumbe-tumbena lipu' Yahudi, ka' uga' lipu' Yunani. ¹¹ Gause pimiile'na Alaata'ala giigii' mian sian poosasala.*

¹² Giigii' mian na lipu' sambana men dosaon kasee sian minginti'i ukum Torat, raaya'a uga' ukumon pate see taasi' mimpu'u na ukum Torat. Kasee giigii' mian na lipu' Yahudi men tumuo'

* **2:6** Mzm. 62:13; Ams. 24:12 * **2:11** Ul. 10:17

mongololo' ukum Torat see dosaon, raaya'a bo ukumion mimpu'u na ukum Torat. ¹³ Gause taasi' mian men mongorongor ukum Torat a men kana' na Alaata'ala, kasee mian men mongololo' ukum iya'a a men popokana'onna Alaata'ala. ¹⁴ Kalu lipu' sambana men sian minginti'i ukum Torat kasee tia pingkira'na noana mingilimang men koi taena ukum Torat, mbaka' mau i raaya'a sian minginti'i ukum Torat, kasee noanamo i raaya'a men bookoi ukum Toratna. ¹⁵ Wawauna mimpipi-ile'kon se' isiina ukum Torat isian nitulis na noana i raaya'a. Noana uga' mompotuutuu' men koiya'a. Noana i raaya'a mansasala' kabai se' mompotu-utuu' wakana. ¹⁶ Men koiya'a bo kampiile'an na ilio ni Kristus Yesus men pokauonna Alaata'ala mungukumi giigii' men mawuni na noana mian. Koiya'a a Lele Pore men yaku' lelekon.

Ukum Torat ka' sunat sian mansalamatkon lipu' Yahudi

2:17-29

¹⁷ Kasee kalu i kuu mangaan se' i kuu lipu' Yahudi, koi upa mbali' se' koiya'a? Kuu montontoni ukum Torat. Kuu kodaawan gause poo'inti'imo tia Alaata'ala. ¹⁸ Bookoi i kuu minginti'i men kikirana Alaata'ala, ka' minginti'i upa men pore ka' upa men sian pore, gause i kuu nipisiso'mo na ukum Torat. ¹⁹ Kuu minginti'i se' i kuu mase pimbibit mian mampisok, ka' punguruari i raaya'a men na kapintungan. ²⁰ Kuu bo pimisoso' mian men bobo', ka' bo punggurui mian men sianpo motu'a a noana, gause i kuu nungurumpakimo giigii' pinginti'ian tia pisiso' men kana' na ukum Torat.

²¹ Kasee kalu i kuu mimisiso' mian sambana, nongko'upa se' i kuu sian mimisiso' waka susu-ung? Kuu mambantili mian se' alia mamangan. Kasee i kuu mamangan. ²² Kuu mambantili mian taemuu, "Alia muntumpangkon samba-samba." Kasee i kuu muntumpangkon samba-samba. Kuu biitkon patung men kanggion. Kasee i kuu mamangan upa-upa men isian na laigan kekelaanna patung iya'a. ²³ Kuu mongkodaakon ukum Torat. Nongko'upa se' i kuu mingiroki Alaata'ala ka' mingilintuani ukum Torat iya'a? ²⁴ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari: "Gause i kuu mba'a mbali' ngaanna Alaata'ala ni'ideki na lipu' sambana men taasi' Yahudi."*

²⁵ Kalu i kuu matete na ukum Torat mbaka' sunat men kuu wawaumo uga' isian kana'na. Kasee kalu i kuu ningilintuanimo ukum Torat, mbaka' sunat men kuu wawaumo iya'a sianmo kana'na. ²⁶ Kalu isian mian na lipu' sambana men taasi' Yahudi, men sian nisunat kasee mongololo' men taena ukum Torat, mbaka' pimi-ile'na Alaata'ala mian iya'a koikoimo tia men nisunatmo. ²⁷ Kalu koiya'a, mbaka' mau mian men sian nisunat kasee matete na ukum Torat, raaya'amo a men bo pungukumi i kuu men nisunat ka' men isian ukum men nitulis, kasee mingilintuani ukum iya'a. ²⁸ Gause men tuutuu' Yahudi taasi' mian men tongko' ngaanon lipu' Yahudi, ka' men tuutuu' nisunat taasi' mian men sunaton tia sunat men na wakana. ²⁹ Kasee mian men daa tuutuu' lipu' Yahudi, ia isian noa men malolo' na kaparasaya'anna. Men ngaanonna

* **2:24** Yes. 52:5

lipu' Yahudi sunat, mase sunat men na noa, men limangonna Alus Molinas, taasi'po men tongko' koi nitulis na kitap. Mian men koiya'a tunde'onna Alaata'ala mau sian tunde'onna mian.*

3

Palolo'na Alaata'ala sian koboliian

3:1-8

¹Upa mbali' a men tongaan na lipu' Yahudi, ka' upa a kana'na sunat? ²Biai' tuu' a men tongaan. Gause tontuko na ko'ona i raaya'a a nantako'anna Alaata'ala Wurung-Na.

³Koi upa ansee kalu i raaya'a isian men sian malolo'? Sida mbali' a men koiya'a mombolii palolo'na Alaata'ala na ko'ona i raaya'a? ⁴Men koiya'a sabole sian! Alaata'ala a men kana' ka' giigii' mian a men mimborek. Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Kada' i Kuu inti'ion se' kana' na giigii' wurung-Muu,

ka' bangar kalu i Kuu poposala'onna mian.”*

⁵Kasee kalu wawaunta men sala' mimpipi-ile'kon kokana'anna Alaata'ala, koi upa ping-inti'inta? Kelo-kelos mbali' a Alaata'ala kalu i Ia mungukum i kita? Yaku' morobu koi taena mian biai'. ⁶Sabole sian! Taasi' se' Alaata'ala kelo-kelos! Kalu Ia kelo-kelos, koi upa a pungukumi-Na tano' balaki'?

⁷Kasee koi upa kalu kita mangaan se' sala'ta ka' pimborekanta minsidakon kokana'anna Alaata'ala kaekae' manasa pataka munturangi kobalaki'an-Na? Nongko'upa mbali' i kita dauga'

* **2:29** Ul. 30:6 * **3:4** Mzm. 51:6

ukumion koi mian men dosaon? ⁸ Nongko'upa kita sian mangan: “Mai kita mangawawau men ba'idek kada' men pore kampiile'an.” Isian mian momotaekon i kai ka' mangan se' koiya'a a wurungmai. Mian men koiya'a salananmo bo ukumon!

Giigii' mian dosaon

3:9-20

⁹ Koi upa ansee? Kita lipu' Yahudi mbali' a porena tia mian men na lipu' sambana? Sabole sian. Gause ningaanmo se' mau lipu' Yahudi, kabai se' lipu' Yunani, kita giigii' bariosonna dosa.

¹⁰ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Sianta mian men daa kana',

sa'angu'po mian sian.*

¹¹ Sianta sa'angu'po mian minginti'i Alaata'ala, ka' sianta sa'angu'po mian men daa mansarak i Ia.

¹² Giigii' mian ningoloamo na Alaata'ala.

Raaya'a giigii' sianmo kumana'.

Sianta men daa pore a wawauna,

sa'angu'po mian sian.

¹³ Nganga'na i raaya'a koi baleanan men sian nitabuni;

sila'na i raaya'a mangalame-lame'i mian,

wewerna i raaya'a isian moso'na koi ule sanduk.

¹⁴ Nganga'na i raaya'a tongko' menge-neengkon tadean ka' mingideki.

¹⁵ Raaya'a malai a saratna mompoturo' rara'na mian.*

* **3:10** Mzm. 14:1-3; 53:2-4

* **3:15** Yes. 59:7-8

16 Sanda' rae'anna i raaya'a mantakakon pooka'idekan tia kosilaka'an,

17 ka' i raaya'a sian minginti'i pooka'amat.

18 Raaya'a sian layaonkon Alaata'ala."*

19 Kasee kita minginti'i se' giigii' upa men nitulismo na ukum Torat nikana'kon bo ko'ona i raaya'a men tumuo' mongololo' ukum Torat, kada' i raaya'a sanda-sanda' sianmo momoko morobu. Giigii' mian na tano' balaki' ukumionna Alaata'ala. 20 Sianta sa'angu'po mian men popokana'onna Alaata'ala montookon i ia mongololo' ukum Torat. Ukum Torat a ninginti'ianna mian dosa.

Mian popokana'on gause imaan.

3:21-31

21 Kasee koini'i, Alaata'ala mimpipiile'kon se' koi upa i Ia mompopokana' mian, men taasi' montookon mian mongololo' ukum Torat. Kitap ni Musa ka' kitapna nabii uga' nompopo'inti'ikon men koiya'a. 22 Alaata'ala mompopokana' giigii' mian men parasaya ni Yesus Kristus. Giigii' mian men parasaya popokana'on-Na, gause pimiile'-Na giigii' mian sian poosasala'.* 23 Giigii' mian mangawawau dosa, ka' sianmo mantaka Alaata'ala men kuasaan. 24 Kasee isian kaporeanna Alaata'ala men Ia rookon bulu-bulu' mbaka' mian men tololokionna i Kristus Yesus popokana'on-Na.

25 Alaata'ala ninsidakon i Kristus Yesus bookoi kurbaan. Kalu mian parasaya ni Yesus mbaka' noana Alaata'ala ma'amat soosodo gause rara' ni

* 3:18 Mzm. 36:2 * 3:22 Gal. 2:16

Yesus na kolapusan-Na. Alaata'ala nangawawau koiya'a kada' mimpipiile'kon se' i Ia mingilimang men kana', gause Ia sian nungukum mian men dosaon mbaripian, na tempo men Ia dauga' moko pera. ²⁶ Ia mompopo'inti'ikon se' i Ia mingilimang men kana' na tempo koini'i ka' sian kelo-kelos. Ia a men mompopokana' mian men parasaya ni Yesus.

²⁷ Kalu koiya'a, isian mbali' a men kodaakononta? Sian! Nongko'upa mbali' se' sianta men bo kodaakononta? Too mengkekereri wawaunta men kana'? Sian! Kita tongko' mengkekereri imaanta ni Yesus!

²⁸ Popo'inti'ikononmai se' mian popokana'on gause imaan, taasi' se' montookon ia daa matete na ukum Torat.

²⁹ Isian mbali' a Alaata'ala men tongko' bona lipu' Yahudi? Taasi' uga' i Ia Alaata'ala bona lipu' sambana men taasi' Yahudi? Tuutuu' mba'a! Ia uga' Alaata'ala bona lipu' sambana.

³⁰ Gause Alaata'ala sa'a-sa'angu', mbaka' i Ia mompopokana' mian men sunaton gause imaanna, ka' uga' mompopokana' mian men sian sunaton gause imaanna.*

³¹ Kalu koiya'a, kai mbali' se' mongkosiankon ukum Torat gause imaan? Sian, taasi' koiya'a! Kai tongko' mompomoonggor ukum Torat iya'a.

4

Abraham minti'inta ia popokana' Alaata'ala gause imaanna

4:1-25

* **3:30** Ul. 6:4; Gal. 3:20

¹ Koi upa mbali' a pinginti'inta? Upa a men ia rumpaki i Abraham pulinta? ² Kalu i ia nipopokana' gause wawauna, mbaka' i ia uga' salanan kodaawan. Kasee i ia sian koiya'a na pimiile'na Alaata'ala. ³ Na Alkitaap isian nitulis, "Abraham noparasaya na Alaata'ala, mbali' Alaata'ala nangaan se' i ia mian men kana'."

⁴ Mian men balimang, tambona taasi' tongko' pantarai bulu-bulu', kasee koi obosna. ⁵ Kasee taasi' koiya'a bona mian men sian mongooskon palimangonna, see daa parasaya na Alaata'ala men mompopokana' mian men dosaon. Kalu mian iya'a parasaya, mbaka' Alaata'ala manganan i ia mian men kana'.

⁶ Koiya'a uga' a men ia ngaan i Daud. Taena barakaatan a tutuo'na mian men ngaanonna Alaata'ala mian men kana', taasi' se' montookon wawauna. Taena koi kani'imari:

⁷ "Barakaatan a tutuo'na mian men sala'na am-punion,

ka' men dosana tololokion!*

⁸ Barakaatan a tutuo'na mian men dosana ia kolimbo'konmo Tumpu."

⁹ Tutuo' men barakaatan iya'a se' tongko' sida bona mian men sunaton kabai uga' tia mian men sian sunaton? Kai poko ngaanmo se' i Abraham noparasaya na Alaata'ala, mbaka' Alaata'ala nangaanmo i ia mian men kana'. ¹⁰ Maripi mbali' a nangaananna Alaata'ala i ia mian men kana'? Sianpo tia nisunat kabai se' noko daa nisunat? Taasi' noko daa nisunat, kasee sianpo tia nisunat. ¹¹ Komburi'na i Abraham uga' nisunat,

* 4:7 Mzm. 32:1-2

kasee sunatna iya'a tongko' bookoi sa'angu' oos se' Alaata'ala nangaanmo i ia mian men kana' na Ko'ona, gause ia parasaya na Ko'ona. Abraham ia labot Alaata'ala tempo i ia sianpo nongololo' aturan sunat. Ka' i ia nigalalmo minti'ina giigii' mian men sian nisunat see parasaya kada' daa i raaya'a ngaanonna Alaata'ala mian men kana'.*

¹² Ka' uga' i Abraham nosidamo minti'ina mian men nisunat, men taasi' tongko' nisunat, kasee uga' parasaya koi i Abraham minti'inta tempopo i ia sianpo nisunat.

¹³ Gause taasi' montookon ukum Torat mbali' i Abraham tia lee'na nitarai toon se' raaya'a bo montombonoi tano' balaki', kasee supu-supuana i ia parasaya na Alaata'ala mbali' nipopokana'.*

¹⁴ Kalu mian men mongooskon ukum Torat mangalabot upa men ia toonkon Alaata'ala, mbaka' sianta kana'na imaanna i raaya'a, ka' toonna Alaata'ala uga' kosiankononna.* ¹⁵ Ukum Torat manggau'kon maso'na Alaata'ala pataka Ia mungukum mian. Kasee kalu sianta ukum Torat, uga' sianta men mingilintuani ukum.

¹⁶ Mbali' toonna Alaata'ala iya'a mimpu'u na imaan, kada' sida koi kaporeanna Alaata'ala. Toon iya'a sabole sida bona giigii' lee' ni Abraham, taasi' tongko' bo ko'ona i raaya'a men matete na ukum Torat, kasee uga' bo ko'ona i raaya'a men tumuo' mongololo' imaan ni Abraham. Abraham a minti'inta giigii'.* ¹⁷ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

* **4:11** Kej. 17:10 * **4:13** Kej. 17:4-6; 22:17-18; Gal. 3:29 * **4:14**
Gal. 3:18 * **4:16** Gal. 3:7

“Yaku' poposidamo i koo bo minti'ina biai' lipu'.”
Alaata'ala nangaan i Abraham bo minti'inta giigii' gause i ia parasaya na Alaata'ala men momotuo'i mian lapus, ka' minsidakon tia wurung-Na upa men sianta isian nosida isian.*

¹⁸ Gause mau mune' sianta upa men bo ooskononna i Abraham, kasee i ia mongooskon ka' uga' parasaya se' i ia bo sida minti'ina biai' lipu', koi ia bantikon Tumpu men tae-Na: “Koiya'a a kobiai'na lee'em na ilio komburi'.”*

¹⁹ Pinginti'i ni Abraham tempo iya'a i ia sianmo anakon gause langkai'mo, ka' umurna karani'mo sa'atu taun, ka' boroki'na men i Sara kamba'. Kasee mau koiya'a, imaan ni Abraham sian kinoboliiian.* ²⁰ Ia sinampang parasaya ka' sian babata na toonna Alaata'ala. Imaanna tongko' kaekae' moonggor, pataka i ia nompobalaki' Alaata'ala. ²¹ Abraham parasaya tuu' se' Alaata'ala momoko mingilimang upa-upa men Ia toonkonmo na ko'ona. ²² Koiya'a mbali' Alaata'ala nangaanmo i ia mian men kana'. ²³ Men ningaan koi kani'imari: “nangaanmo i ia mian men kana'.” Tulisan iya'a taasi' tongko' boni Abraham, ²⁴ kasee uga' bo ko'onta'. Kita uga' ngaanon mian men kana', gause i kita parasaya na Alaata'ala men nomotuo'imo i Yesus, Tumpunta, noko daa lapus. ²⁵ Yesus iya'a nirookonmo bo papateion gause dosanta, kasi ia potuo'i Alaata'ala kada' i kita sida popokana'onna Alaata'ala.*

* **4:17** Kej. 17:5 * **4:18** Kej. 15:5 * **4:19** Kej. 17:17 * **4:25**
Yes. 53:4-5

5

Kita sida tumuo' gause polingu'na Alaata'ala
5:1-11

¹ Koini'i kita ia popokana'mo Alaata'ala gause i kita parasaya na Ko'ona. Mbali' kita tumuo' pooka'amat tia Alaata'ala gause Tumpunta i Yesus Kristus. ² Gause i kita parasaya ni Yesus Kristus, mbaka' i kita sida munsuri kaporeanna Alaata'ala. Kaporean-Na iya'a minsidakon i kita tumuo' koini'i. Ka' noanta beles gause i kita mongooskon bo munsuri kobalaki'anna Alaata'ala! ³ Taasi' tongko' men koiya'a. Kita uga' beles mau mongololongi repaan, gause kita inti'i se' repaan minsidakon i kita mokotaan na repaan, ⁴ ka' kita inti'i se' kopokotaananta bo minsidakon i kita kokana'na Alaata'ala. Ka' kalu i kita sida kokana'na Alaata'ala, mbaka' i kita sida mongooskon upa men sianpo kita piile'. ⁵ Men ooskononta iya'a sian mampapakamaa' i kita, gause noanta ia soopimo polingu'na Alaata'ala. Alaata'ala ningilimang iya'a nomokau Alus-Na, men Ia rookonmo na ko'onta'.

⁶ Tempo i kita sian momoko ba'upa, na tempo men sintutu' koi ia patuko Alaata'ala, Kristus nolapus bo ko'onta', mau mune' i kita mian men sian minginti'i Alaata'ala. ⁷ Bona mianpo men kana', too sianta mian men mingkira' papateion. Kasee kalu bona mian men ma'amat too daa isian uga' mian men mingkira' papateion. ⁸ Kasee nolapusan ni Kristus a mimpipiile'konanna Alaata'ala polingu'-Na na ko'onta' tempopo i kita dauga' dosaon.

⁹ Rara' ni Kristus tempo nolapusan-Na iya'a nompopokana'mo i kita koini'i. Mbaka' i kita sabole salamatkononna i Kristus na maso'na Alaata'ala. ¹⁰ Tempo i kita dauga' pooka'idek tia Alaata'ala, kita Ia sidakonmo pooka'amat tii Ia gause nolapusan ni Kristus, mbaka' sarataa nopooka'amatmo tia Alaata'ala, kita sabole uga' salamatkononna i Kristus men notumuo' soosodo.

¹¹ Taasi' tongko' men koiya'a. Kita uga' beles gause kaporeanna Alaata'ala mimpu'u na Tumpunta i Yesus Kristus. Gause i Kristus iya'a, mbaka' koini'i i kita nopooka'amatmo tia Alaata'ala.

Adam tii Kristus

5:12-21

¹² Dosa ninsoop na tano' balaki' gause wawauna sa'angu' mian, ka' dosa iya'a ninsidakonmo kolapusan. Ka' waya'na, kolapusan iya'a nosidamo obosna giigii' mian gause giigii' mian nanggawawaumo dosa.* ¹³ Sianpo tia isian ukum Torat, dosa noko isianmo na tano' balaki' kani'i. Kasee kalu sianpo isian ukum, mbaka' dosa sianpo nivalal upa. ¹⁴ Kasee na temponapo i Adam pataka na tempo ni Musa, kolapusan nungkuasai giigii' mian. Tamban giigii' mian men sian nanggawawau sala' koi men ia wawau i Adam, uga' nolapus.

Adam mase koi i Ia men taka komburi'. ¹⁵ Kasee kaporeanna Alaata'ala poosala' tia wawau ni Adam men sala'. Wawauna sa'angu' mian men sala' nanggau'konmo mian biai' sida nolapus.

* **5:12** Kej. 3:6

Kasee supu-supuana sa'angu' mian men i Yesus Kristus, mbaka' Alaata'ala nimpipiile'konmo na mian biai' kaporean-Na tia barakaat-Na men balaki' tuu'. ¹⁶ Kaporeanna Alaata'ala poosasala' tia waya'na dosana sa'angu' mian. Sarataa sa'angu' mian nangawawau sala', mbaka' mian ni'ukum ka' ukumon. Kasee sarataa mian biai' nangawawau dosa, mbaka' Alaata'ala nongorookonmo kaporean-Na mbali' mian sida popokana'on. ¹⁷ Gause dosana sa'angu' mian mbaka' kolapusan iya'a nungkuasaimo giigii' mian. Kasee kaporeanna Alaata'ala men ringkat na wawauna sa'angu' mian men i Yesus Kristus a balaki'na tuu'. Giigii' mian men mangalabot kaporeanna Alaata'ala men balaki' iya'a a men bo popokana'on-Na, ka' mian iya'a bo tumuo' ka' mungkuasai tii Yesus Kristus.

¹⁸ Koimo sa'angu' wawau men sala' nanggau'kon giigii' mian ni'ukum, mbaka' koiya'a uga' a sa'angu' wawau men kana' ninsidakon giigii' mian sida popokana'on ka' taraion tutuo' men pore. ¹⁹ Koimo sa'angu' mian men sian malolo' nanggau'kon mian biai' sida dosaon, koiya'a uga' gause palolo'anna sa'angu' mian ninsidakon mian biai' sida popokana'on.

²⁰ Sarataa no'isian ukum Torat mbaka' ni'inti'imo se' biai' a wawaunta men sala'. Kasee kaekae' biai' a dosana mian, mbaka' uga' kaekae' biai' a kaporeanna Alaata'ala. ²¹ Panduungna koi kani'imari. Dosa nungkuasaimo ka' ninsidakon kolapusan. Koiya'a uga', kaporeanna Alaata'ala mungkuasai ka' ninsidakon tutuo' men pore pataka sidutu gause i kita popokana'onna i Yesus

Kristus, Tumpunta.

6

Dosa sianmo mambarios i kita men moto kantong tii Kristus

6:1-14

¹ Kalu koiya'a, koi upa pinginti'inta? Sida mbali' i kita sinampang mangawawau dosa kada' kaporeanna Alaata'ala iya'a sida minturang?

² Sian! Taasi' koiya'a! Taasi' uga' i kita nolapusmo ka' sianmo bariosonna dosa? Koi upa a kosidana i kita tumuo' sinampang mangawawau dosa?

³ Sian inti'ionmuu mbali' se' tempo i kita nisarani mimpu'u ni Kristus Yesus, mbaka' i kita men nisarani iya'a nolapusmo tii Ia? ⁴ Na pansarian iya'a, kita nitanommo tii Kristus, ka' nolapusmo tii Ia, kada' koi i Kristus nolapus ka' ia potuo'i Alaata'ala tia kuasa-Na men balaki', mbaka' koiya'a uga' i kita potuo'ion kada' sida tumuo' men u'uru.*

⁵ Gause i kita moto kantong tii Kristus ka' nolapusmo tii Ia, mbaka' i kita uga' bo potuo'ion koikoimo i Ia nipotuo'i. ⁶ Kita minginti'i se' gau'ta men olukon nipapateimo singka-singkat tii Kristus na saliip, kada' gau'ta men bariosonna dosa iya'a anuion. Kalu koiya'a, kita sianmo popo'ata'onna dosa. ⁷ Gause kalu sa'angu' mian lapusmo, mbaka' mian iya'a sianmo bariosonna dosa. ⁸ Kalu i kita nolapusmo tii Kristus, mbaka'

* 6:4 Kol. 2:12

uga' parasayaonta se' i kita bo tumuo' tii Kristus. ⁹ Gause i kita ninginti'i se' i Kristus nipotuo'imo noko daa lapus, ka' i Ia sianmo lapus soosodo. Kolapusan sianmo mungurungku'i waka-Na. ¹⁰ Kolapusan men nosida ni Kristus mase kolapusan gause dosanta. Men koiya'a tongko' sida pensan pataka sidutu. Ka' tutuo' men salanion-Na koini'i mase tumuo' bona Alaata'ala. ¹¹ Kuu uga' tio minginti'i se' i kuu nolapusmo tii Kristus ka' sianmo bariosonna dosa, ka' i kuu tumuo' bona Alaata'ala gause moto kantang tii Kristus Yesus.

¹² Mbaka' alia mamatalai dosa mambarios wakamuu men bo lapus, dako' i kuu mongololingikon pingkira'na noa men dosaon.

¹³ Alia i kuu mongorookon sampana wakamuu bariosonna dosa bo pingilimang men ba'idek. Kasee rookon a wakamuu na Alaata'ala bookoi mian men mbaripian nolapusmo kasee koini'i nipotuo'imo. Rookon a giigii' sampana wakamuu na Alaata'ala kada' bo pingilimang men kana'.

¹⁴ Dosa sianmo mambarios i kuu gause i kuu taasi'mo na ukum Torat kasee i kuu tuo'kon kaporeanna Alaata'ala.

*Ata' men mongololoikon pingkira'na Alaata'ala
6:15-23*

¹⁵ Kalu koiya'a, koi upa ansee? Sida mbali' i kita mangawawau dosa montookon sianmo matete na ukum Torat, kasee tuo'kon kaporeanna Alaata'ala? Sian! Taasi' koiya'a! ¹⁶ Sian inti'ionmuu mbali' se' kalu i kuu malolo' na sa'angu' mian ka' balimang koi ata', mbaka' i kuu po'ata'onna mian men lolonmuu iya'a? Kuu

mase ata', too ata'na dosa men mantakakon kolapusan, kabai se' ata' men malolo' na Alaata'ala ka' mantakakon men kana'.

¹⁷ Kasee sukuur na Alaata'ala! Mau mune' i kuu mbaripian ia po'ata'mo dosa, kasee koini'i i kuu tia noa men tuu' malolo' na pisiso' men kana' men nipisiso'konmo na ko'omuu. ¹⁸ Kuu sianmo bariosonna dosa, ka' koini'i i kuu sidamo ata' men malolo' na Alaata'ala ka' mingilimang men kana'. ¹⁹ Gause i kuu sian dongan minginti'i, mbaka' i yaku' mangaan ata' kada' dongan inti'ionmuu. Mbaripian i kuu nongorookon sampana wakamuu po'ata'onna giigii' wawau marere ka' ba'idek men mantakakon ka'idekan. Kasee koini'i i kuu tio mongorookon sampana wakamuu po'ata'onna upa men kana' men mantakakon tutuo' men molinas.

²⁰ Tempo i kuu ia po'ata' dosa, kuu sianpo ia barios upa men kana'. ²¹ Tempo iya'a, upa ansee a ule'na men kuu rumpaki na giigii' upa men kaka-maa'muu limangon koini'i? Giigii' limang men koiya'a tongko' mantakakon kolapusan. ²² Kasee koini'i i kuu sianmo bariosonna dosa, ka' nosidamo ata'na Alaata'ala. Ule'muu mase tutuo' men molinas, ka' tutuo' men pore pataka sidutu. ²³ Waya'na dosa mase kolapusan, kasee Alaata'ala mantarai bulu-bulu na ko'onta tutuo' men pore pataka sidutu, gause moto kantong tii Kristus Yesus, Tumpunta.

7

Poowawana mian men suo'anmo
7:1-6

¹ Utu-utus! Kuu giigii' daa minginti'i ukum, ka' minginti'i se' ukum tongko' kana'konon tempo mian dauga' tumuo'. ² Wiwine men langkai'an, ia dauga' gunta-guntang ukum tia langkai'na tempo langakai'na dauga' tumuo'. Kalu langkai'na lapusmo, boroki'na iya'a sianmo gunta-guntang ukum tia langkai'na. ³ Kalu wiwine iya'a poototobo' tia moro'one sambana na tempo langkai'na dauga' tumuo', mbaka' wiwine iya'a ngaanon nuntumpangkonmo langkai'na. Kasee kalu langkai'na nolapusmo, mbaka' koi taena ukum, wiwine iya'a sianmo gunta-guntang ukum. Ka' kalu ia mosuo' soosodo tia moro'one men sambana, ia sianmo ngaanon muntumpangkon langkai'na.

⁴ Utu-utusku! Koiya'a uga' i kuu. Kuu ngaanon noko lapusmo na ukum Torat, gause i kuu moto kantang tii Kristus. Mbali' i kuu tombonoionna i Kristus. Ia a men nipotuo'i noko daa lapus kada' tutuo'ta ule'an bona Alaata'ala.

⁵ Mbaripian kita tumuo' mongoloingikon pingkira'na noa men dosaon. Na tempo iya'a, pingkira'ta men dosaon men ia tata' ukum Torat, nosidamo men tuko na tutuo'ta. Mbaka' tutuo'ta mantakakon kolapusan. ⁶ Kasee koini'i, kita sianmo gunta-guntang na ukum Torat. Kita nolapusmo na ukum men mbaripian mungguntang i kita. Kita sianmo balimang bona Tumpu koi men mbaripian, koi ukum Torat men nitulis. Koini'i kita isian tutuo' men u'uru men siso'kononna Alus Molinas na ko'onta'.

*Ukum Torat tia dosa
7:7-12*

⁷ Kalu koiya'a, koi upa pinginti'inta? Ba'idek mbali' a ukum Torat? Sabole sian! Gause ukum iya'a a men ninginti'ianku dosa. Sian inti'ionku se' mingkikira'i iya'a sala' kalu ukum Torat sian nambantikon se', "Alia mingkikira'i upana mian sambana."* ⁸ Gause ukum iya'a mbaka' dosa nondolangkon mantakakon biai' kaliangan pingkira'na noa men dosaon. Kalu se' sianta ukum Torat, mbaka' dosa uga' pate, sian umuar na noangku.

⁹ Mbaripian i yaku' tumuo' sianpo minginti'i ukum Torat. Kasee tempo i yaku' ninginti'imo ukum iya'a, mbaka' dosa nambariosmo i yaku', ¹⁰ ka' i yaku' koikoi se' nolapusmo. Ukum iya'a bookoi mantakakon tutuo' men pore, kasee tongko' nantakakon kolapusan na ingku'. ¹¹ Gause ukum iya'a mbaka' dosa nondolangkon nangakali ka' nampapatei i yaku'.*

¹² Molinas a ukum Torat, ka' giigii' men ia posuu'kon Alaata'ala na ukum iya'a molinas, kana' ka' pore.

Pingkira'na noa men bariosonna dosa
7:13-25

¹³ Kalu koiya'a sida mbali' a men pore iya'a mantakakon kolapusan na ingku'? Sian, taasi' koiya'a! Kasee dosa a men nantakakon kolapusan. Dosa namake men pore bo pantakakon kolapusan na ingku'. Mbali' dosa sida nanasa se' dosa. Gause isian potoona Alaata'ala, mbaka' manasa se' dosa iya'a ba'idek tuu'.

* **7:7** Kel. 20:17; Ul. 5:21 * **7:11** Kej. 3:13

¹⁴ Kita ninginti'i se' ukum Torat nimpu'u na Alus Molinas. Kasee i yaku' kani'i mian men dosaon gause yaku' nosidamo ata'na dosa. ¹⁵ Yaku' sian minginti'i upa men yaku' limang. Upa men kikiraku limangon, sian limangonku, kasee upa men ka'idekku, ya'a a men daa kikiraku limangon.*

¹⁶ Kalu men limangonku pootetengkea'i tia pingkiranaku, mbakaku yaku' sangada se' ukum Torat iya'a pore. ¹⁷ Kalu koiya'a, taasi'mo i yaku' a men mingilimang, kasee dosa men isian na ingku' a men nambarios i yaku'. ¹⁸ Inti'ionku se' pingkiranana noangku men dosaon sianta titiupo a men daa kana'. Yaku' mingkiranu mingilimang men pore, kasee sian pokoonku a mansalankon. ¹⁹ Yaku' sian mingilimang men pore men kikiraku limangon, kasee yaku' tongko' mingilimang men ba'idek men bookoi i yaku' bude' mingilimang. ²⁰ Kalu se' i yaku' mingilimang upa men yaku' bude' mingilimang, men koiya'a taasi'po i yaku' a men mingilimang, kasee dosa a men mambarios i yaku'.

²¹ Sida ngaanonku men dele na ingku' koi kani'imari: Kalu i yaku' mingkiranu mingilimang men pore, mbakaku tongko' men ba'idek a men takakononku. ²² Noangku mingkiranu kon ukumna Alaata'ala, ²³ kasee inti'ionku se' na wakangku dauga' isian kuasa sambana men pootetengkea'i tia pingkiranu men ia potuutuu'mo noangku. Mbakaku yaku' sian momoko mungurungku'i dosa men mambarios i yaku'. ²⁴ Silakaku i yaku'! Ime

* **7:15** Gal. 5:17

mbali' a men bo pansalamatkon i yaku' na waka men mantakakon kolapusan kani'i?

²⁵ Sukuur na Alaata'ala! Ia nomokaumo i Yesus Kristus Tumpunta bo pansalamatkon i yaku'.

Mbali' noangku matete na ukumna Alaata'ala, kasee isian uga' pingkira'na noa men bariosonna dosa.

8

Tumuo' mongololoikon koi taena Alus Molinas 8:1-17

¹ Koini'i sianta ukuman bo ko'ona i raaya'a men moto kantong tii Kristus Yesus. ² Gause i Kristus Yesus, mbaka' tutuo'muu bariosonna Alus Molinas pataka i kuu sianmo bariosonna dosa tia kolapusan. ³ Upa men sian pookonna ukum Torat limangon, gause i kita mian men sian momoko, ya'a a men ia poko limangmo Alaata'ala. Alaata'ala nungurungku'imo dosa men mambarios i kita. Ia nomosuu' Anak-Na men notaka koi mian men dosaon, kada' bo pontololoki dosana mian. ⁴ Alaata'ala nangawawau koiya'a kada' pingkira'-Na men isian na ukum Torat iya'a sida salankononta men tumuo' mongololoikon koi taena Alus Molinas ka' taasi' mongoloingikon pingkira'na noa men dosaon.

⁵ Mian men mongoloingikon pingkira'na noa men dosaon, mian iya'a tongko' miminoakon pingkira' men sian pore. Kasee mian men mongololoikon koi taena Alus Molinas, mian iya'a tongko' miminoakon pingkira'na Alus Molinas. ⁶ Kalu noana mian bariosonna pingkira' men dosaon, mbaka' waya'na kolapusan. Kasee

kalu noana mian bariosonna Alus Molinas, mbaka' ee'na tumuo' ma'amat ka' ratong. ⁷ Mian men noana bariosonna pingkira' men dosaon, ia pootetengkea'i tia Alaata'ala, gause i ia sian mongololo' ukumna Alaata'ala, ka' i ia sian momoko mongololo' ukum iya'a. ⁸ Mian men tumuo' mongoloingikon pingkira'na noa men dosaon, ia sian momoko mompopobeles Alaata'ala.

⁹ Kasee i kuu taasi' tumuo' mongoloingikon pingkira'na noa men dosaon. Kuu tumuo' mongololoikon koi taena Alusna Alaata'ala, kalu Alusna Alaata'ala tuutuu' mondodongoi i kuu. Mian men sianta Alus ni Kristus, mian iya'a taasi'po mian ni Kristus. ¹⁰ Kasee kalu i Kristus mondodongoi noamuu, mbaka' mau wakamuu lapus gause dosa, kasee Alusna Alaata'ala mantarai tutuo' men pore na ko'omuu, gause i kuu popokana'onna Alaata'ala. ¹¹ Alaata'ala nomotuo'i i Yesus noko daa lapus. Kalu Alusna Alaata'ala mondodongoi wakamuu, mbaka' Alaata'ala men nomotuo'i i Kristus Yesus noko daa lapus uga' bo momotuo'i wakamuu men sida lapus iya'a. Ia nomokau Alus-Na kada' bo pingilimang men koiya'a na ko'omuu.*

¹² Mbaka', utu-utus, isian men tio limangonta, kasee alia i kita mingilimang pingkira'na noa men dosaon. ¹³ Gause kalu i kuu tumuo' mongoloingikon pingkira'na noa men dosaon, mbaka' i kuu bo lapus. Kasee kalu i kuu tumuo' mongololoikon koi taena Alus Molinas ka'

* **8:11** 1Kor. 3:16

mangkadarai giigii' wawaumuu men dosaon, mbaka' i kuu bo tumuo'.

¹⁴ Giigii' mian men tanaasionna Alusna Alaata'ala a men ngaanon anakna Alaata'ala.

¹⁵ Alus Molinas men ia rookon Alaata'ala na ko'omuu sian minsidakon i kuu koi ata', pataka i kuu layaon. Kasee Alus iya'a tongko' minsidakon i kuu sida anakna Alaata'ala. Gause Alus mambarios i kita, mbaka' i kita sida mangaan Alaata'ala koi kani'imari: "Oo Papa, Tamangku na surugaa!"*

¹⁶ Alus Molinas tia alusta, rua-rua'na mompotuutuu' se' i kita anakna Alaata'ala. ¹⁷ Kalu i kita anakna Alaata'ala, mbaka' i kita uga' a men bo pangalabot budel-Na men ia toropotikonmo Alaata'ala bo ko'onta. Kita ruru-ruru' tii Kristus bo mangalabot upa men ia toropotikonmo Alaata'ala boni Kristus, gause kalu i kita mongololongi repaan koi men ia lolongi Kristus, mbaka' i kita uga' bo pobalaki'on tii Ia.*

Men ooskononta na Alaata'ala
8:18-30

¹⁸ Pinginti'ingku, giigii' repaan men lolongionta koini'i poosasala' tuu' tia kobalaki'anna Alaata'ala men bo pipiile'konon na ko'onta'.

¹⁹ Giigii' men nisidakon mongooskon tuu' tempona Alaata'ala mimpipiile'kon giigii' anak-Na. ²⁰ Gause giigii' men nisidakon nidalaimo bi sian kumana'. Mbali' sian kumana' taasi' se' pingkiran'na giigii' men nisidakon iya'a, kasee pingkiran'na Alaata'ala a ningilimang men koiya'a.* ²¹ Kasee giigii' men nisidakon iya'a

* **8:15** Mrk. 14:36; Gal. 4:6
3:17-19

* **8:17** Gal. 4:5-7

* **8:20** Kej.

mongooskon se' sa'angu' tempo bo dampasion ka' sianmo kuasaionna kuasa men minsilaka'i kada' giigii' men nisidakon iya'a loangion ka' angga'ion ruru-ruru' tia anakna Alaata'ala.

²² Kita inti'i se' pataka koini'i giigii' men nisidakon mongkoinanang gause karepaan, koi sa'angu' wiwine men marepa tempo mindompu'.

²³ Ka' taasi' tongko' men nisidakon a men mongkoinanang. Kitapo uga' mongkoinanang na noanta. Kita nangalabotmo Alus Molinas bookoi parasikootta men ia rookon Alaata'ala, kasee i kita uga' dauga' mempeperai Alaata'ala montololoki wakanta, ka' minsidakon i kita anak-Na.* ²⁴ Kita daa nisalamatkonmo, kasee dauga' isian men ooskononta. Kalu upa men ooskononta nipiile'mo, mbaka' men koiya'a taasi'mo men ooskonon. Gause ime mbali' a men dauga' mongooskon upa men ia poko piile'mo? ²⁵ Kasee kalu i kita mongooskon upa men sianpo kita piile', mbaka' i kita tio moko pera.

²⁶ Koiya'a uga' a Alus Molinas. Ia taka muntulung i kita kalu i kita sianmo maka'ala. Gause sian inti'ionta se' tio koi upa i kita basambayang, mbaka' Alus iya'a a men mae' na Alaata'ala ka' mama'ase' bo ko'onta' tia noa men tuutuu' pataka sianmo pokoon neengkonon. ²⁷ Mbaka' Alaata'ala men minginti'i noana mian, minginti'i se' upa a panduungna Alus iya'a, gause Alus iya'a mama'ase' na Alaata'ala bona mian-Na, sintutu' tia pingkira'na Alaata'ala.

²⁸ Kita inti'i se' Alaata'ala mingilimang giigii' upa pataka minsidakon upa men pore bona giigii'

* **8:23** 2Kor. 5:2-4

mian men molingu'kon i Ia, mian men ia leelo' Alaata'ala koi sagia-Na. ²⁹ Tumbe-tumbenapo ia poko inti'imo Alaata'ala a giigii' mian men rurukion-Na bo mian-Na. Raaya'a men Ia poko inti'imo iya'a uga' nipatukomo sida koi Anak-Na men i Kristus, kada' i Kristus iya'a a men sida balaki'na na giigii' i kita men utus-Na. ³⁰ Raaya'a men ia patukomo Alaata'ala tumbenapo, uga' Ia leelo'. Men nileelo'mo iya'a, uga' Ia popokana'. Men nipopokana'mo, uga' Ia tarai tutuo' men pore.

Alaata'ala mangapaki kita

8:31-39

³¹ Koini'i koi upa a pinginti'inta giigii' iya'a? Kalu se' Alaata'ala mangapaki kita, ime mbali' a men momoko mintimbangi i kita? ³² Anak-Napo sianmo Ia kolinu'kon, kasee Ia rookonmo bo ko'onta' giigii'. Kalu koiya'a sabole giigii' upa men sambana uga' rookonon-Namo na ko'onta' tonsoop tiamo Anak-Na iya'a. ³³ Ime mbali' a men momoko mangarait i kita men ia rurukimo Alaata'ala? Sianta isian gause Alaata'ala a men nompopokana'mo i kita. Too isian men mompoposala' i kita? ³⁴ Kristus Yesus a bo pangapaki kita. Iamo a men nolapus, upa mune' men daa nipotuo'imo ka' no'umoruang paraas uananna Alaata'ala.

³⁵ Isian mbali' a men momoko minsidakon i Kristus sianmo molingu'kon i kita? Repaanta se' momoko minsidakon men koiya'a? Kabai i kita repaion? Kabai i kita talalaison? Kabai pololu-anta? Kabai kola'u-la'uanta? Kabai mangaropi kosilaka'anta? Kabai kolapusanta? ³⁶ Na Alkitaap isian men nitulis koi kani'imari:

“Gause mongololo' i Kuu,
mbaka' sanda' ilio i kai mangaropi kosilaka'an
men kolapus;
kai nigalalmo koi domba men somo pera-pera
koyo'on.”*

³⁷ Kasee na giigii' repaan iya'a pa'alaonta tuu' a
mongololongi, gause i Kristus molingu'kon kita.

³⁸ Pinginti'ingku mau kolapusan kabai
kotuo'an, mau malaa'ikat kabai diim, mau men
isian koini'i kabai men bo rumpakion, ³⁹ kabai
giigii' kuasa, mau men na lealaa kabai men na
tano', kabai upa sambana men nisidakon, giigii'
iya'a sian momoko minsidakon Alaata'ala sianmo
molingu'kon i kita koi men Ia pipiile'konmo ni
Kristus Yesus, Tumpunta.

9

Alaata'ala tia mian-Na men Ia ruruki 9:1-29

¹ Upa men yaku' tundun kani'imari tuutuu',
gause i yaku' mian ni Kristus. Yaku' sian mim-
borek. Noangku men totobo'onna Alus Moli-
nas mompotuutuu' se' upa men yaku' tundun
kani'imari kana'. ² Yaku' marepa tuu' ka' noangku
sinampang masiongo'. ³ Yaku' maloos mau
kana'onna tadean ka' rensakonon tii Kristus supu-
supuana utusku men sa'angu' lipu' tii yaku'.

⁴ Lipu' Israel iya'a ia sidakonmo Alaata'ala bo
anak-Na, ka' Alaata'ala uga' nimpipiile'kon kuasa-
Na na ko'ona i raaya'a. Ia nontoon i raaya'a, ka'
nantarai ukum Torat. Ia nambantikon se' tio koi
upa i raaya'a bakitumpu na Laiganna Alaata'ala,

* 8:36 Mzm. 44:23

ka' i raaya'a uga' nangalabotmo giigii' toon-Na.*
⁵ Raaya'a uga' lee'na pulimai. Tomundo' Pansalamatkon na komianan-Na, uga' ringkat na lipu'na i raaya'a. Ia a men mantanaasi giigii' upa. Ia a Alaata'ala men tio tunde'on pataka sidutu! Amin.

⁶ Yaku' taasi' mangaan se' toonna Alaata'ala sianmo loloikonon-Na. Gause taasi' giigii' mian men ringkat na lipu' Israel se' daa tuutuu' lipu' Israel. ⁷ Taasi' giigii' lee' ni Abraham se' daa lee'na koi pinginti'ina Alaata'ala. Gause Alaata'ala nangaan ni Abraham tae-Na, "Tongko' lee' ni Ishak a men ngaanon lee'em."* ⁸ Aratina koi kani'imari: Taasi' giigii' lee' ni Abraham a men nosida anakna Alaata'ala, kasee men ngaanon anakna Alaata'ala mase tongko' lee' men nongamea' gause toonna Alaata'ala. ⁹ Toonna Alaata'ala koi kani'imari: "Na tempo men koi kani'i, Yaku' bo mule'kon, ka' i Sara bo anakon sa'angu' anak moro'one."*

¹⁰ Ka' taasi' tongko' koiya'a. Ripka uga' nampaiwawakon anak rapi' men tamana ai Ishak pulinta. ¹¹ Sianpo tia anak rapi' iya'a nongamea', ka' sianpo ninginti'i mingilimang upa men pore kabai men ba'idek, Alaata'ala namakadodormo men koi pingkira'-Na men bo rumpakionna anak rurua' iya'a. Upa men ia ruruki Alaata'ala iya'a taasi' nimpu'u na wawauna mian, kasee nimpu'u na pingkira'-Na. ¹² Alaata'ala nambantilkonmo ni Ripka tae-Na,

"Men balaki'na bo sida ata'na utus men itiu'na."*

¹³ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

* **9:4** Kel. 4:22 * **9:7** Kej. 21:12 * **9:9** Kej. 18:10 * **9:12** Kej. 25:23

“Yakub a kologu'-Ku, kasee i Esau a ka'idek-Ku.”*

14 Kalu koiya'a, koi upa pinginti'inta? Kelo-keles mbali' a Alaata'ala? Sabole sian! 15 Gause Alaata'ala nangaan ni Musa tae-Na,

“Yaku' bo mimpipiile'kon polingu'-Ku
na mian men kikiria'-Ku kologu'konon,
ka' i Yaku' mingilino-linoi mian
men kikiria'ku lino-linoion.”*

16 Mbaka' men wawauonna Alaata'ala taasi' koi pingkiran'na mian kabai men pari-parionna mian, kasee koi lino-linoan-Na bona mian.

17 Gause isian nitulis na Alkitaap koi kani'imari: “Taena Alaata'ala ni Firaun tomundo'na Mesir, ‘Mbali' Yaku' nanganakat i koo gause i koo sida mimpipiile'kon kuasang-Ku ka' minsidakon ngaan-Ku tolele na longkop tano' balaki.’”*

18 Alaata'ala mingilino-linoi sa'angu' mian, kalu uga' i Ia mingkiran' men koiya'a, ka' minsidakon mian bingilan kalu i Ia mingkiran' men koiya'a.

19 Mbali' isian i kuu mangaan na ingku' taemuu, “Kalu koiya'a, nongko'upa mbali' a mian se' dauga' poposala'onna Alaata'ala? Gause ime mbali' a men momoko mantalintangi pingkiran'-Na?”

20 Upa mbali' a mian, mbali' se' momoko mom-poogagaikon Alaata'ala? Sida mbali' a men ni-wawau morobu na Ko'ona men nangawawau koi kani'imari: “Nongko'upa mbali' i kuu nangawawau i yaku' koi kani'i?”* 21 Sian sida mbali' a mian men mangawawau kuren tano' sian sida bo pinginti'i tano'na? Tano'na iya'a sidaonna

* 9:13 Mal. 1:2-3 * 9:15 Kel. 33:19 * 9:17 Kel. 9:16 * 9:20 Yes. 29:16; 45:9

wawauon kuren men umangga' ka' men sambana sidaonna wawauon kuren men sian laan umangga'.

²² Koiya'a uga' a men ia wawau Alaata'ala. Mau Ia sida mongkomaso'i ka' mimpipiile'kon kuasa-Na, Ia mokotaan na mian men tio bo ukumon, men ninsidakon i Ia maso'. ²³ Ka' Alaata'ala uga' mimpipiile'kon kobalaki'an-Na men pore tuu' na ko'onta' men kologu'-Na. Kita Ia poko toropotimo bo pangalabot kobalaki'an-Na iya'a. ²⁴ Kitamo a men Ia poko leelo'mo bo sida mian-Na. Taasi' tongko' lipu' Yahudi, kasee uga' tia mian na lipu' sambana.

²⁵ Na kitap Hosea, Alaata'ala nangaan koi kani'imari:

“Men taasi' mian-Ku
bo ngaanon-Ku mian-Ku,
ka' mian men sian kologu'-Ku

bo ngaanon-Ku mian men kologu'-Ku.”*

²⁶ “Ka' maana a nuntundunkonan na mian koi kani'imari:

‘Kuu taasi' mian-Ku,’
ino'o i raaya'a bo ngaanon anakna Alaata'ala,
Alaata'ala men tumuo'.”*

²⁷ Wurung ni Nabii Yesaya makotop nuntundun lipu' Israel taena,

“Mau mune' kobiai'na lipu' Israel koi bone na poso'oleon,

kasee tongko' titiu' a men bo salamatkonon.*

²⁸ Gause ukuman men ia ngaanmo Tumpu uga' bo limangon-Na na tano' balaki'.

Ia liuliu mingilimang, ka' kalepu a limang-Na.”

* **9:25** Hos. 2:22 * **9:26** Hos. 1:10 * **9:27** Yes. 10:22-23

29 Nabii Yesaya uga' nangaan mbaripian taena,
 “Kalu Tumpu men mungkuasai upa giigii' sian
 mantarai kita lee',
 mbaka' sabole i kita giigii' nosilaka'mo koi
 mian na Sodom tia Gomora.”*

*Lipu' Israel tongko' mongooskon wawauna
 wakana*
9:30-10:4

30 Koi kani'imari a kosidaanna: Lipu' sambana men taasi' Yahudi sian nampari-pari kada' popokana'onna Alaata'ala, kasee koini'i nipopokana'mo gause i raaya'a parasaya. 31 Kasee lipu' Israel sinampang mampari-pari matete na ukum Torat kada' popokana'onna Alaata'ala, see sian ia poko i raaya'a. 32 Nongko'upa mbali' i raaya'a sian nomoko? Gause i raaya'a taasi' mampari-pari popokana'on mimpu'u parasaya na Alaata'ala. Raaya'a tongko' mongooskon wawauna wakana. Koiya'a mbali' i raaya'a tonsude na “Watu tonsudean.” 33 Watu iya'a, na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Imamat!

Na Sion Yaku' pokelaimo sa'angu' watu men min-
 sidakon mian tonsude,
 sa'angu' watu balaki' men minsidakon mian
 torimpa'.

Ka' mian men parasaya na Ko'ona sian papaka-
 maa'on.”*

* 9:29 Yes. 1:9 * 9:33 Yes. 28:16

10

¹ Utu-utus! Kikira'ku tuu' kada' lipu'ku sida salamatkonon. Raaya'a sambayangkononku kada' sulano salamatkonon.

² Yaku' nimiile' i raaya'a kakat tuu' bakitumpu bona Alaata'ala. Kasee kakatna i raaya'a sian mimpu'u na pinginti'ian men kana'. ³ Raaya'a sian minginti'i koi upa Alaata'ala mompopokana' mian. Ka' gause i raaya'a mampari-pari kada' popokana'on koi men pinginti'ina i raaya'a, mbaka' i raaya'a bude' popokana'on koi men taena Alaata'ala. ⁴ Kristus nongkokomburi'imo giigii' ukum Torat, kada' mian men parasaya na Ko'ona sida popokana'on.

Parasaya ka' mompotuutuu' i Yesus

10:5-15

⁵ Kalu mian mingkira' popokana'onna Alaata'ala koi na ukum Torat, Musa isian nuntulis koi kani'imari: “Mian men mongololoikon ukum Torat a men tumuo'kon ukum iya'a.” ⁶ Kasee kada' popokana'onna Alaata'ala gause parasaya na Ko'ona, isian nitulis koi kani'imari: “Alia mangaan na noamuu se': ime mbali' a men bo masawe' waara'a na surugaa?” kada' mondolo' ka' mamalaukon i Kristus. ⁷ “Kabai se': ime mbali' a men momoko malau na pakom?” kada' mondolo' i Kristus ka' mamasawe'kon. ⁸ Panduungna mase koi kani'imari: “Lele men ringkat na Alaata'ala iya'a karani' tuu' na ko'omuu. Isian na nganga'muu ka' na noamuu.”

Lele iya'a a men kai lelekon ka' men tiadaa parasayaonna mian. ⁹ Kalu i kuu mompotuutuu' tia nganga'muu se' i Yesus iya'a Tumpu, ka'

noamuu parasaya se' Alaata'ala nomotuo'imo i Ia noko daa lapus, mbaka' i kuu salamatkonon.

¹⁰ Gause noana mian tiadaa parasaya, kada' i ia popokana'onna Alaata'ala. Ka' nganga'na tio mompotuutuu' i Yesus, kada' i ia salamatkonon.

¹¹ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari: “Mian men parasaya na Ko'ona sian papakamaa'on.”

¹² Koiya'a sida na giigii' mian, gause sian poosasala'na lipu' Yahudi tia lipu' Yunani. Tumpunta sa'a-sa'angu' ka' i Ia a Tumpu na giigii' mian. Ia pore tuu' a noa-Na na giigii' mian men miki kaba' na Ko'ona. ¹³ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari: “Giigii' mian men miki kaba' na Tumpu bo salamatkonon.”

¹⁴ Kasee koi upa a kosidana mian miki kaba' na Tumpu men sianpo parasayaonna i raaya'a? Koi upa i raaya'a sida parasaya na Tumpu kalu sianpo nongorongor se' ime a Tumpu? Ka' koi upa a bo pongorongorna i raaya'a kalu sianta mian men bo puntundunkon? ¹⁵ Ka' koi upa a men bo puntundunkon na mian kalu sianta mian bo pomosuu'? Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari: “Pore tuu' a tatakana mian men mengelelekon Lele Pore!”

Samba Israel nongkokundai Tumpu 10:16-21

¹⁶ Kasee sianta giigii' samba Israel nangalabot Lele Pore iya'a. Nabii Yesaya isian nangaan taena, “Tumpu! Ime mbali' a men daa namarasaya upa men lelekononmai?” ¹⁷ Kasee isian mian men daa parasaya gause i raaya'a nongorongormo lele, ka' lele iya'a sida nironngor gause isian mian men nengelelekonmo i Kristus.

18 Kasee i yaku' mimikirawar: lipu' Israel mbali' se' sianpo nongorongor lele iya'a? Sabole noko pongorongormo! Gause na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Wurungna i raaya'a notolelemo na longkop tano' balaki';
upa men ia bantilkon i raaya'a takamo na puusna tano'.”

19 Yaku' mimikirawar soosodo: lipu' Israel mbali' sianpo ninginti'i? Tumbe-tumbena i Musa nangaan taena,

“Yaku' bo minsidakon i kuu masindirkon i raaya'a men taasi' mian-Ku,
ka' minsidakon i kuu soropu'kon lipu' men bobo'.”

20 Yesaya uga' sian babata nangaan taena,

“Yaku' ia rumpaki mian men sian mansarak i Yaku'.

Yaku' nintipiile'mo na mian men sian nimiki-rawar se' ime i Yaku'.”

21 Kasee lipu' Israel ia ngaan i Nabii Yesaya taena,
“Dundung sangilio i yaku' nonsoorkon limang-Ku kada' mangalabot lipu'-Ku men sian malolo' ka' men gagaan.”

11

Somo titiu'na a lipu' Israel men daa parasaya 11:1-10

1 Yaku' mimikirawar soosodo: “Alaata'ala mbali' nongkokundaimo mian-Na?”

Sabole sian! Yaku' uga' samba Israel men lee' ni Abraham, ka' ringkat na bense' ni Benyamin.*

* 11:1 Flp. 3:5

² Alaata'ala sian nongkokundai mian-Na men ia poko rurukimo mbaripianpo.

Sian mbali' kuu inti'i a men nitulis na Alkitaap men nuntundun i Elia na tempo i ia namara-wootkon lipu' Israel na Alaata'ala? Ia norobu taena, ³ “Tumpu! Nabii-Muu ia papateimo mian ka' raaya'a uga' nunguruntunmo mesba-Muu. Koini'i somo suungku a men tumuo', ka' i raaya'a mansarak mampatei i yaku'.”

⁴ Koi upa mbali' a ninsibatina Alaata'ala i Elia? Ia simbati tae-Na, “Yaku' dauga' nantako' pitu' loloon mian men bo mian-Ku. Raaya'a sianpo nontoobanintuur monsoosa' diim Ba'al.”*

⁵ Koiya'a uga' a koini'i dauga' isian tarana mian men ia rurukimo Alaata'ala gause kaporean-Na. ⁶ Alaata'ala men pore a noa-Na nungururukimo i raaya'a, mbaka' taasi' se' montookon wawauna i raaya'a. Gause kalu upa men ia wawau Alaata'ala iya'a supu-supuana wawauna i raaya'a, mbaka' kaporeanna Alaata'ala men koiya'a taasi'mo men tuutuu'na.

⁷ Koi upa ansee? Lipu' Israel sian nantausi upa men ia sarak i raaya'a. Men nantausi mase mian men ia rurukimo Alaata'ala. Men sambana nosi-damo bingilan, sianmo nomorongori Alaata'ala.

⁸ Raaya'a koi men isian nitulis na Alkitaap: “Alaata'ala ninsidakonmo noana i raaya'a sianmo poo'inti'i.

Raaya'a sianmo poopiile' ka' nabongolmo pataka koini'i.”*

⁹ Nabii Daud uga' nangaan taena,

* **11:4** 1Raj. 19:18 * **11:8** Ul. 29:4; Yes. 29:10

“Patalai a rameanna i raaya'a bi sida
 bo pangarakop raaraaya'amo,
 ka' sida bolo' bo tombolonganna
 kada' bo pangawalos i raaya'a!*

¹⁰ Patalai i raaya'a bi pampisok
 kada' sianmo poopiile',
 ka' patalai bi somo poto poru'ut pataka manau'.”

Lipu' Israel nitimbaani'kon koi kau saitun

11:11-24

¹¹ Yaku' mimikirawar soosodo: tempo lipu' Israel nandawo', raaya'a mbali' se' nosilaka' pataka manau'?

Sabole sian! Kasee ka' i raaya'a dosaon, mbaka' lipu' sambana salamatkonon, kada' lipu' Israel masindirikon lipu' sambana. ¹² Gause lipu' Israel nangawawau sala' ka' sianmo nongololoikon pingkiran'na Alaata'ala, mbaka' Alaata'ala nambarakaatimo lipu' sambana. Upa mune' kalu sampamo a saa'na lipu' Israel men mangka'amat Alaata'ala. Kalu koiya'a, mbaka' sabole biai' soosodo a barakaat men rokononna Alaata'ala na giigii' lipu'.

¹³ Kasee koini'i yaku' morobu na ko'omuu men taasi' Yahudi! Pataka koini'i, yaku' koi poposuu' bona lipu' men taasi' Yahudi, ka' yaku' mangangga'i tuu' palimangonku. ¹⁴ Yaku' mampari-pari minsidakon lipu'ku masindir, ka' koo' tia koo' yaku' momoko mansalamatkon toropii ira. ¹⁵ Gause i raaya'a ia kokundaimo Alaata'ala, mbaka' mian biai' na tano' balaki' nangka'amatmo Alaata'ala. Upa mune' kalu lipu' Israel labotion-Namo soosodo. Men koiya'a

* **11:9** Mzm. 69:23-24

somo koi mian men tumuo' soosodo moko daa lapus!

¹⁶ Kalu roti men olukon notaak nirookon na Alaata'ala, mbaka' giigii' roti men sambana uga' nirookonmo na Alaata'ala. Ka' kalu wakatna kau tomboionna Alaata'ala, mbaka' giigii' panga'na uga' Alaata'ala a pontomboni. ¹⁷ Toropii panga'na kau saitun iya'a nitoto'imo, ka' men toto'ian iya'a nisumpakimo tia panga'na kau saitun men posituo'na. Kuu men taasi' Yahudi nisumpakikon kada' munsuri giigii' men ma'amat na wakatna kau saitun men pore iya'a. ¹⁸ Mbaka' alia i kuu mansapa' i raaya'a men nitoto'imo iya'a. Tiodaa inau'onmuu se' i kuu tongko' koi panga' men nisumpakikon. Ka' taasi' panga' a mantarai kakaan bona wakat, kasee wakat a men mantarai kakaan bona panga'.

¹⁹ Kabai i kuu mangaan taemuu: "Isian panga' men toto'ion kada' daa i yaku' sumpakikonon na panga' men nitoto'i iya'a." ²⁰ Tuutuu' uga' a men koiya'a. Kasee i raaya'a nibalo'konmo gause sian parasaya, ka' i kuu nilabotmo gause parasaya. Mbaka' alia i kuu mongkodaakon men koiya'a, kasee i kuu bi layaon. ²¹ Gause kalu Alaata'ala nongkokundai lipu' Israel men koi panga' men tuutuu'na iya'a, too i kuu uga' kokundaion-Na! ²² Mbaka' i kita tio minginti'i se' pore tuu' a noana Alaata'ala, kasee uga' mapanas tuu'. Ia ningilimang tia wawau men mapanas na mian men sala'an, kasee noa-Na pore na ko'omuu men sinampang mangangga'i polingu'-Na. Kalu i kuu sianmo koiya'a, mbaka' i kuu uga' bo toto'ion koi panga'.

²³ Kasee kalu lipu' Israel iya'a sianmo bingilan ka' mingkira' parasaya, mbaka' i raaya'a uga' sida sumpakikonon soosodo, gause Alaata'ala kuasaan bo punsumpak i raaya'a soosodo. ²⁴ Kuu men taasi'po lipu' Israel mase koi panga'na kau saitun men posituo'na. Kalu i kuupo men poosasala' tia kau saitun men tuutuu'na sida sumpakikonon na kau men tuutuu'na, upa mune' ka' lipu' Israel men nitimbaani'kon koi panga' men tuutuu'na iya'a. Sabole Alaata'ala sida munsumpak i raaya'a soosodo na kauna saitun men tuutuu'na.

*Lipu' Israel dauga' kolinu'kononna Alaata'ala
11:25-32*

²⁵ Utu-utus! Alia i kuu munsurikon se' wakamuu pande. Isian men bantilkononku na ko'omuu men sianpo ia inti'i mian. Isian mianna lipu' Israel men nosidamo bingilan, kasee men koiya'a tongko' nosida pataka sampa a saa'na mian men lipu' sambana taka na Alaata'ala. ²⁶ Moko daa koiya'a, giigii' lipu' Israel bo salamatkonon. Gause na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Pansalamatkon men ringkat na Sion bo taka.

Ia bo panganui gau' men ba'idek na lee' ni Yakub.*

²⁷ Koi kani'imari a toon-Ku tii raaya'a.

Yaku' bo mangampuni dosana i raaya'a.”*

²⁸ Lipu' Israel bude' mangalabot Lele Pore, ka' i raaya'a pooka'idek tia Alaata'ala. Men koiya'a sidamo bo kaporeanmuu men taasi' lipu' Israel.

* **11:26** Yes. 59:20-21 * **11:27** Yer. 31:33-34

Kasee ka' Alaata'ala men nungururuki, mbaka' lipu' Israel iya'a dauga' kolinu'konon-Na, gause i Ia minginau' pulina lipu' Israel. ²⁹ Gause kalu Alaata'ala mungururuki mian ka' mambarakaati mian iya'a, mbaka' i Ia sian mungule'i giigii' upa men Ia wawaumo iya'a. ³⁰ Mbaripian i kuu sian malolo' na Alaata'ala. Kasee koini'i i kuu ia taraimo Alaata'ala lino-linoan gause lipu' Israel bingilan. ³¹ Koini'i lipu' Israel uga' sian malolo' na Alaata'ala, mbali' i kuu nitarai lino-linoan. Koiya'a uga' ini'imarian i raaya'a taraion lino-linoan. ³² Gause Alaata'ala namatalaimo giigii' mian bariosonna kobingilanna kada' i Ia sida mingilino-linoi i raaya'a giigii'.

Tontunde' a Alaata'ala
11:33-36

³³ Kobalaki'anna Alaata'ala uga' sian sagiaon! Balaki' tuu' a pinginti'ianna Alaata'ala! Kita sian momoko manganasai upa men Ia patukomo. Kita sian momoko minginti'i koi upa pingilimang-Na.*

³⁴ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Ime mbali' a men ninginti'imo pinginti'ianna Tumpu?

Ime mbali' mian men nosida bo pambantili i Ia?”

³⁵ “Ime mbali' a men isian nantarai Tumpu upa-upa,

pataka Tumpu tio mungule'kon na ko'ona?”*

³⁶ Gause giigii' upa Alaata'ala a ninsidakon, ka' i Ia a nontondong, ka' uga' Ia sidakon bo Ko'ona. Tontunde' i Ia pataka sidutu! Amin.*

* 11:33 Yes. 55:8 * 11:35 Ayb. 41:11 * 11:36 1Kor. 8:6

12

Tumuo' bona Alaata'ala

12:1-8

¹ Utu-utus! Alaata'ala isian lino-linoan-Na na ko'onta'. Mbali' pa'ase'onku tuu' na ko'omuu kada' i kuu mongorookon wakamuu bookoi kurbaan men tumuo' ka' molinas bona Alaata'ala. Kurbaan iya'a a men kokana'na noa-Na, ka' koiya'a bakitumpu men tuutuu'na. ² Alia i kuu koi mianna dunia. Patalai a Alaata'ala mungu'urui noamuu, kada' i kuu koboliian ka' momoko minginti'i pingkira'na Alaata'ala: upa men pore, men kokana'na noa-Na, ka' upa men daa talakana.

³ Mimpu'u na kaporeanna Alaata'ala na ingku' bantilkononku i kuu sanda-sanda' kada' alia munsurikon wakamuu a nda'anana tia men tuutuu'na. Kuu tio minginti'i wakamuu men tuutuu'na, ka' tiodaa mimiile' taka koi upa imaan men ia rookon Alaata'ala na ko'omuu.

⁴ Sanda' wakana mian mase biai' a sampana, ka' sampana waka iya'a mompoo isian limangna.*

⁵ Koiya'a uga' i kita mianna Tumpu. Mau mune' biai' mian, kasee i kita koimo sa'angu' waka gause moto kantong tii Kristus. Ka' i kita sanda-sanda' pookantang koi sampana sa'angu' waka. ⁶ Kita gigii' isian barakaat men poosala' men ia rookon Tumpu na ko'onta' sintutu' koi men pantarai-Na.

Kalu barakaatmuu iya'a bo pantadulkon lele men ringkat na Alaata'ala, alaka' tadulkon a lele iya'a sintutu' koi imaanmuu.* ⁷ Mian men nitarai barakaat bo pangalawei mian, ia tiodaa tuutuu' mangalawei mian. Mian men nitarai barakaat

* **12:4** 1Kor. 12:12 * **12:6** 1Kor. 12:4-11

bo pimisiso', ia tiadaa mimisiso'. ⁸ Mian men nitarai barakaat bo pantarai ururan, ia tiadaa mungururani mian. Mian men nitarai barakaat bo pantarai mian tia upa men isian na ko'ona, ia tiadaa mingilimang tia noa men maloos. Mian men nitarai barakaat bo pantanaasi mian, Ia tiadaa malesi' mingilimang iya'a. Mian men nitarai barakaat molingu'kon mian, ia tiadaa mingilimang tia noa beles.

Ururan kada' mingilimang men kana'

12:9-21

⁹ Polingu'muu amo' tongko' alu-alum. Kokundai a men ba'idek, ka' tontoni a men pore. ¹⁰ Kuu tiadaa pookolingu'kon tia simbaya'muu koi moto'utus, ka' i kuu tiadaa mongolukoni poo'angga'i tia simbaya'muu. ¹¹ Bi palesi' balimang, alia molulu'. Alaka' balimang bona Tumpu tia noa men kakat. ¹² Kuu tio beleskon upa men ooskononmuu, mokotaan na repaan, ka' puntunai sambayang! ¹³ Lawei a simbaya'muu men sa'angu' kaparasaya'an ka' laboti i raaya'a na laiganmuu tia noa men beles.

¹⁴ Pa'ase' na Alaata'ala kada' i Ia mambarakaati mian men mantalalais i kuu. Pa'ase' kada' i Ia mambarakaati i raaya'a ka' alia mantadeankon.*

¹⁵ Kalu isian mian men beles, alaka' beles tii raaya'a, ka' kalu isian mian men wiri uga' alaka' wiri tii raaya'a.

¹⁶ Alaka' tumuo' men poolakama' tia simbaya'muu. Alia minti kanda-kanda'a, kasee

* **12:14** Mat. 5:44; Luk. 6:28

alaka' pooruru' tia mian men sian pangaankonan.
Alia munsurikon se' wakamuu pande.*

¹⁷ Kalu mian mingilimang men ba'idek na ko'omuu, alia mangawalos tia men ba'idek. Li-mang a upa men koporena giigii' mian. ¹⁸ Kalu se' daa pokoonmuu, pari-pari kada' sida tumuo' pooka'amat tia giigii' mian.

¹⁹ Utu-utusku men kolinu'ku! Alia i kuu mangawalos sala'na mian, kasee patalai Alaata'alasi a pongkomaso'i. Gause na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Yaku' a bo pangawalos.

Yaku' a bo pungukum i ia.”

Koiya'a taena Tumpu.*

²⁰ Kasee,

“Kalu mian men mangka'idek i kuu kololuan, tarai ia kumaan;

kalu i ia koro'uan, tarai minginum.

Gause wawaumuu men koiya'a

minsidakon i ia makamaa'

koi munsu'un wara'na apu na takala'na.”*

²¹ Alia mamatalai men ba'idek mungurungku'i i kuu, kasee pakana' a men kana' bo pungurungku'imuu men ba'idek.

13

Tio malolo' na pamarenta

13:1-7

¹ Sanda' mian tiodaa malolo' na pamarenta na dodongoanna, gause sianta pamarenta men sian norumingkat na Alaata'ala. Pamarenta men

* **12:16** Ams. 3:7 * **12:19** Ul. 32:35 * **12:20** Ams. 25:21-22

isian ia nakat Alaata'ala. ² Mbali' mian men mintimban pamarenta, koikoimo tia mintimban upa men ia aturmo Alaata'ala. Mian men koiya'a bo mungurumpaki ukuman. ³ Gause mian men mingilimang pore sianta layaonkon pamarenta. Men layaonkon pamarenta mase tongko' mian men mingilimang ba'idek. Limang a men pore dako' i kuu layaonkon pamarenta, ka' i kuu bo tunde'onna pamarenta. ⁴ Gause pamarenta mase papalimangna Alaata'ala bo kaporeanmuu. Kasee kalu i kuu mangawawau men ba'idek, mbaka' i kuu uga' tiodaa layaonkon pamarenta, gause i raaya'a kuasaan mungukum mian. Raaya'a mase papalimangna Alaata'ala men mansalankon maso'na Alaata'ala na mian men mingilimang ba'idek. ⁵ Mbaka' i kuu tiodaa malolo' na pamarenta. Taasi' tongko' montookon se' i kuu layaonkon maso'na, kasee uga' gause na noamuu kuu inti'i se' men koiya'a a men kana'.

⁶ Koiya'a mbali' i kuu tiodaa uga' mambayar pajak, gause pamarenta mase papalimangna Alaata'ala men mansalankon limangna Alaata'ala.* ⁷ Alaka' rookon na pamarenta a upa men tiodaa bo rookonon na ko'ona. Bayar a pajak kalu i kuu tiodaa mambayar pajak. Bayar uga' a beamuu kalu men tiodaa bo bayaronmuu. Katakuti a mian men tiodaa bo katakutionmuu ka' angga'i a mian men tiodaa bo angga'ionmuu.

*Men tiodaa limangonta na simbaya'ta
13:8-14*

* **13:6** Mat. 22:21; Mrk. 12:17; Luk. 20:25

⁸ Alia basamaya upa-upa mau ni imepo. Men daa sida tongko' basamaya men pookolingu'kon. Gause mian men molingu'kon simbaya'na, ia sida ngaanon nongololoikonmo men taena ukum Torat. ⁹ Na ukum Torat isian nitulis koi kani'imari: Alia muntumpangkon samba-samba. Alia mampapatei mian. Alia mamangan. Alia mingkikira'i upana mian. Giigii' ukum iya'a ka' uga' ukum sambana niposa'angu' na sa'angu' ukum, men koi kani'imari: "Kolingu'kon a simbaya'muu koi i kuu molingu'kon wakamuu."*

¹⁰ Mian men molingu'kon simbaya'na sian mingilimang men ba'idek na mian iya'a. Mbaka' mian men molingu'kon simbaya'na mase mian men nongololoikonmo men taena ukum Torat.

¹¹ Wawau men koiya'a tiodaa limangonmuu gause i kuu minginti'i se' tempo koini'i mase amo'mo royot. Tempomuumo mosuri, gause koini'i pansalamatkonan i kita a karani'namo tia mbaripian men noparasayaanta. ¹² Malom karani'mo porus, somo sangkodi' iliomo. Mbaka' mai kita kadaraiia wawaunta men mongololo' wawauna kapintungan ka' pakana' a ebanganna karuaran. ¹³ Kita tiodaa mingilimang upa-upa men kana' koi men malia' limangonna mian men na ruar. Alia barama men mantakakon ba'idek ka' balio-lio'. Alia mogora' ka' mongoloingi pisuu. Alia poosinsala' ka' masindir. ¹⁴ Patalai i Tumpu Yesus Kristus a men bo pinginti'i upa men tiodaa bo limangonmuu. Alia mingimamat pingkira'na noa men dosaon kada' mongoloingi pingkira'na

* **13:9** Kel. 20:13-15, 17; Im. 19:18; Ul. 5:17-19, 21

iya'a.

14

*Alia mompoposala' kabai mompopokoo' utus-
muu sa'angu' kaparasaya'an*

14:1-12

¹ Mian men raranga' a kaparasaya'anna uga' tiadaa labotionmuu pore-pore. Alia mompoogagaikon pinginti'ina.* ² Isian mian men pinginti'ina se' sida mangkaan giigii' upa. Kasee isian mian sambana men noana raranga', men pinginti'ina tongko' sida mangkaan gala, sian sida mangkaan antok. ³ Mian men daa mangkaan giigii' upa alia mompopokoo' mian men sian mangkaan, ka' mian men sian mangkaan alia mompoposala' mian men mangkaan, gause Alaata'ala nangalabotimo mian iya'a. ⁴ Ime i kuu mbali' mompoposala' papalimangna mian sambana? Too se' ia kana', kabai se' sala', ya'a tombononasi a pinginti'i. Kasee i ia sinampang mingilimang men kana' gause Tumpu momoko minsidakon men koiya'a.

⁵ Isian mian men pinginti'ina se' isian ilio men porena tia ilio men sambana, ka' mian sambana pinginti'ina soosodo se' giigii' ilio iya'a koikoimo. Sanda' mian tio isian koi pinginti'ina susuung. ⁶ Mian men koporeankon sa'angu' ilio, mian iya'a mangawawau koiya'a bo pangangga'ina Tumpu. Mian men mangkaan giigii' upa, mangawawau koiya'a bo pangangga'ina Tumpu, gause ia basukuur na Alaata'ala na kakaan iya'a. Koiya'a

* **14:1** Kol. 2:16

uga' mian men isian kakaan men sian kaanonna, mian iya'a mangangga'i Tumpu ka' basukuur na Alaata'ala.

⁷ Sianta sa'angu'po i kita men tumuo' bona waka susuung. Ka' uga' sianta sa'angu'po i kita men lapus bona waka susuung. ⁸ Kalu i kita tumuo', kita tumuo' bona Tumpu. Ka' kalu i kita lapus, kita lapus bona Tumpu. Mbaka' mau kita tumuo' kabai se' lapus, kita Tumpu a pontomboni. ⁹ Koiya'a mbali' i Kristus nolapus ka' notumuo' soosodo kada' i Ia sida bo Pinginti'i mau na mian lapus kabai se' na mian men dauga' tumuo'.

¹⁰ Kasee i kuu, nongko'upa mbali' se' mompoposala' utusmuu sa'angu' kaparasaya'an? Kabai nongko'upa mbali' se' mompopokoo' i ia? Gause i kita giigii' tiodaa taka na Alaata'ala, na oruangan men pungukumian-Na.* ¹¹ Gause isian nitulis koi kani'imari:

“Taena Tumpu,
Tuutuu' a wurung-Ku kani'imari:
Giigii' mian bo banintuur na arop-Ku,
ka' giigii' mian bo mompotuutuu'
Alaata'ala.”*

¹² Mbaka' i kita sanda-sanda' tiodaa mambantilkon wawaunta na Alaata'ala.

Alia montombolongkon utusmuu sa'angu' kaparasaya'an

14:13-23

¹³ Mbaka' aliamomo' i kita poopoposala'! Kasee mbulokon i kuu montontoni men koi kani'imari: Alia i kita montombolongkon utusta sa'angu' kaparasaya'an pataka i raaya'a mangawawau dosa.

* **14:10** 2Kor. 5:10 * **14:11** Yes. 45:23

¹⁴ Koi mian men moto kantang tii Tumpu Yesus, pinginti'ingku sianta kakaan men doso na pimi-ile'na Tumpu. Kasee men koiya'a uga' sida doso na sa'angu' mian kalu mian iya'a munsuri se' doso bo ko'ona. ¹⁵ Kalu i kuu mampapolosi noana utusmuu sa'angu' kaparasaya'an tongko' gau'kononna upa men kuu kaan, mbaka' wawau-muu sianmo koi na polingu'. Alia i kuu minsi-laka'i i ia supu-supuana upa men kaanon gause Kristus nolapusmo bona mian iya'a. ¹⁶ Mbaka' mau upa men surionmuu pore na ko'omuu, alia pangawawaukuu dako' irokionna mian. ¹⁷ Gause Batomundo'anna Alaata'ala taasi'po araasanna upa men kaanon tia men inumon, kasee upa men kana', tia koratongan ka' kolewa'an men ringkat na Alus Molinas. ¹⁸ Mian men balimang boni Kristus tia limang men koiya'a, ia kokana'na Alaata'ala ka' uga' angga'ionna mian.

¹⁹ Mbaka' mai kita mampari-pari upa men mantakakon koratongan ka' upa men isian kana'na bo pompopomoonggor i kita sanda-sanda'. ²⁰ Alia i kuu mambaraba'i palimangonna Alaata'ala montookon gau'kononna kakaan! Giigii' kakaan mase molinas, kasee i kuu bo mansala'i kalu montookon gau'kononna kakaan mian sambana sida mangawawau dosa. ²¹ Mbulokon alia momo'intom antok kabai minginum anggur kabaipo upa-upa men montombolongkon utusmuu sa'angu' kaparasaya'an sida mangawawau dosa. ²² Upa men parasayaonmuu na kakaan iya'a, alaka' limang tongko' bona Alaata'ala. Barakaatan a tutuo'na mian men sian mompoposala'

wakana gause upa men limangonna surionna kana'. ²³ Kasee mian men raranga'kon too sida kaanon kabai sian, kalu ia mangkaan, mbaka' ia nansala'imo, gause nangawawaumo taasi' koi men parasayaonna. Ka' giigii' upa men nilimang taasi' koi men parasayaonna mbaka' dosa.

15

Kita tiodaa mansarak men koporena simbaya'ta 15:1-13

¹ Kita men sian raranga' a kaparasaya'anta tiodaa poo'inti'i ka' muntulung mian men raranga' a kaparasaya'anna. Alia i kita tongko' mansarak men koporena wakanta. ² Sanda' i kita tiodaa mansarak minginti'i upa men koporena simbaya'ta kada' bo kaporeanna ka' mamakadodor kaparasaya'anna. ³ Gause i Kristus uga' sian mansarak men koporena waka-Na, kasee isian nitulis koi kani'imari: "Wurungna i raaya'a men mingideki i Kuu nokana'mo na ingku'."* ⁴ Giigii' men nitulis mbaripianpo na Alkitaap mase nitulis bo pimisiso' i kita. Gause pisiso' men isian na Alkitaap minsidakon i kita mokotaan na repaan ka' kotata'u pataka i kita sida mongooskon Alaata'ala.

⁵ Sulano Alaata'ala men minsidakon i kita mokotaan na repaan ka' men mantata'u i kita, uga' muntulung i kuu kada' sida tumuo' pookakana' koi men kikira' ni Kristus Yesus, ⁶ kada' i kuu sa'angu' noa ka' sa'angu' wurung mompobalaki' Alaata'ala men Tamana Tumpunta i Yesus Kristus.

* 15:3 Mzm. 69:8

⁷ Mbaka' i kuu tiodaa poolaboti koi i Kristus uga' nangalaboti i kuu, kada' i kuu mompobalaki' Alaata'ala. ⁸ Panduungku koi kani'imari: Kristus nosida papalimangna lipu' Yahudi kada' mompopo'inti'ikon se' Alaata'ala mongololoikon toon-Na bona pulinta. ⁹ Ka' Alaata'ala uga' ninsidakonmo lipu' sambana men taasi' Yahudi mompobalaki' i Ia gause Ia ningilino-linoi i raaya'a. Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Koiya'a mbali' i yaku' bo mompobalaki' i Kuu na lipu' sambana men taasi' Yahudi.

Yaku' bo mangananikon mazmur bona ngaan-Muu.”*

¹⁰ Isian soosodo nitulis koi kani'imari:

“Giigii' lipu' sambana men taasi' Yahudi, alaka' lewa' tia mianna Alaata'ala!”*

¹¹ Ka' kani'i soosodo:

“Giigii' lipu' sambana men taasi' Yahudi, Tunde' a Tumpu!

Giigii' lipu' tiodaa muntunde' i Ia!”*

¹² Ka' i Nabii Yesaya uga' nangaan taena:

“Na lee' ni Isai a ringkatanna sa'angu' mian men bo mamarenta giigii' lipu' sambana men taasi' Yahudi.

Ia a men bo ooskononna giigii' lipu'.”*

¹³ Alaata'ala a pu'una upa men oskononta. Sulano i Ia muntulung i kuu ka' mantarai kobelesan tia koratongan gause i kuu parasaya na Ko'ona. Sulano kuasana Alus Molinas minsidakon i kuu mongooskon tuu' Alaata'ala.

* **15:9** 2Sam. 22:50; Mzm. 18:50 * **15:10** Ul. 32:43 * **15:11**
Mzm. 117:1 * **15:12** Yes. 11:10

*Paulus mompopanasakon upa men ia tulis
15:14-23a*

¹⁴ Utu-utusku! Inti'ionku se' biai'mo tuu' a upa men pore men isian na ko'omuu. Kuu uga' biai'mo a pinginti'ianmuu ka' momoko poo'ururanii tia simbaya'muu. ¹⁵ Kasee na suratku kani'i isian toro pii kaliangan a men sian kobabatanku tetelesikonon ka' popo'inau'konon na ko'omuu, gause kaporeanna Alaata'ala men nongorookon palimangon kani'i na ingku'. ¹⁶ Alaata'ala nin-sidakonmo i yaku' bo papalimang ni Kristus Yesus, kada' bo posuu'on mae' na lipu' sambana men taasi' Yahudi. Yaku' koi imam men men-gelelekon Lele Pore men ringkat na Alaata'ala, kada' i raaya'a sida bo kurbaan men kokana'na Alaata'ala, men popolinasonna Alus Molinas.

¹⁷ Mbali' koi mian men moto kantung tii Kristus Yesus, yaku' kodaawan gause upa men yaku' limangmo bona Alaata'ala. ¹⁸ Yaku' sian muntundun sambana. Yaku' tongko' muntundun upa men ia limangmo i Kristus na ingku' pataka mian na lipu' sambana men taasi' Yahudi sida malolo' na Alaata'ala. Yaku' ningilimang men koiya'a tia wurungku ka' uga' na wawaungku, ¹⁹ men isian oosan kosamba' ka' upa men sian dele. Giigii' iya'a sida gause ia barios Alusna Alaata'ala. Lele Pore ni Yesus Kristus yaku' lelekonmo na giigii' mian, muntumbei na Yerusalem pataka na Ilirikum. ²⁰ Yaku' nampari-parimo nengelelekon Lele Pore na dodongoanna mian men sianpo nongorongor ngaan ni Kristus, dako' i yaku' mingimputi upa men ia limangmo mian sambana. ²¹ Na Alkitaap isian nitulis koi kani'imari:

“Mian men sianpo nongorongor lele-Na bo mimi-ile' i Ia,
ka' raaya'a men sianpo nongorongor i Ia bo minginti'i i Ia.”*

²² Mbali' yaku' piribiai'mo nonsompo' sagiangku bo mangarae'i kuu, gause dauga' mengelelekon Lele Pore na mian men sianpo nongorongor iya'a.* ²³ Kasee koini'i na libutan kani'i sianmo isian bo balimanganku.

Sagia ni Paulus bo mae' na Roma
15:23b-33

Taunanmo i yaku' mingkira' mangarae'i kuu.
²⁴ Kikira'ku tempo i yaku' mae' na Spanyol, yaku' sida lumiu na ko'omuu ka' tuuk kodi-kodi' mongoloangi noangku pootataakai tii kuu, kada' moko daa koiya'a ooskononku i kuu sida mae' na Spanyol. ²⁵ Kasee koini'i yaku' bantangmo mae' mangawawakon ruru'an bona mianna Alaata'ala na Yerusalem.* ²⁶ Gause jama'at na Makedonia tia men na Akhaya nosangadamo mantarai ruru'an bona mianna Alaata'ala men talalais na Yerusalem.

²⁷ Raaya'a nobeles mangawawau men koiya'a. Bookoi i raaya'a tiadaa muntulung mian men talalais na Yerusalem, gause mian na lipu' sambana men taasi' Yahudi nandapotmo obosan barakaatna Tumpu men isian na lipu' Yahudi. Mbali' mian na lipu' sambana men taasi' Yahudi tiadaa mangalawei ka' mantarai ruru'an bona mian talalais na lipu' Yahudi.* ²⁸ Kalu daamo

* **15:21** Yes. 52:15 * **15:22** Rm. 1:13 * **15:25** 1Kor. 16:1-4

* **15:27** 1Kor. 9:11

a palimangonku, ka' ruru'an men niruru' yaku' rookonmo bo ko'ona i raaya'a na Yerusalem, mbaka' i yaku' mae'mo na Spanyol kasee daa tuuk na kotamuu. ²⁹ Kalu i yaku' takamo na ko'omuu, sabole biai' a barakaat men ringkat ni Kristus bo ko'omuu.

³⁰ Utu-utus! Gause Tumpunta i Yesus Kristus, ka' polingu' men ringkat na Alus Molinas, mbaka' pa'ase'onku na ko'omuu, sulano i kuu uga' tii yaku' tuutuu' mansambayangkon i yaku'. ³¹ Alaka' sambayang kada' Alaata'ala mansalamatkon i yaku' na samba Yudea men sian parasaya. Sambayangkon kada' ruru'an men wawakononku mianna Alaata'ala na Yerusalem labotionna i raaya'a tia noa men pore. ³² Koiya'a uga' kalu poturangonna Alaata'ala, yaku' sida taka na ko'omuu tia noa men beles. Ka' yaku' sida kotata'u a noangku na tempo isian tii kuu. ³³ Sulano Alaata'ala men pu'una koratongan mansambai giigii' i kuu. Amin.

16

Potoo ni Paulus

16:1-16

¹ Yaku' moki piile' na ko'omuu utusta wiwine men i Febe. Utusta iya'a papalimangna jama'at na Kengkrea. ² Labot i ia koi sa'angu' mianna Tumpu. Mian men parasaya na Alaata'ala tiodaa poolaboti tia simbaya'na. Kalu ia moki tulung, uga' tulung i ia, gause i ia nuntulungmo mian biai', tonsoop tii yaku'.

³ Salamku ni Priskila tii Akwila. Raaya'a sim-baya'ku men balimang ni Kristus Yesus.* ⁴ Raaya'a toro-toro lapus gause nansalangi i yaku'. Yaku' basukuur na ko'ona i raaya'a, ka' taasi' tongko' i yaku', kasee giigii' jama'atna mian na lipu' sambana men taasi' Yahudi uga' basukuur na ko'ona i raaya'a. ⁵ Salamku na jama'at men barimpung na laiganna i raaya'a.

Salamku ni Epenetus, utusku sa'angu' kaparasaya'an men kologu'ku. Iamo a mian na poropinsi Asia men tumbena noparasaya ni Kristus.

⁶ Salamku uga' ni Maria. Ia nobalimangmo men kakat bo ko'omuu.

⁷ Salamku ni Andronikus tii Yunias. Raaya'a sa'angu' lipu' tii yaku' ka' isianmo ninsoop na tarungkuan singka-singkat tii yaku'. Sianpo tia i yaku' noparasaya ni Kristus, raaya'a noko olukonmo parasaya. Raaya'a uga' tonsoop poposuu' men tongaan.

⁸ Salamku ni Ampliatus, men kologu'ku tia polingu' men ringkat na Tumpu.

⁹ Salamku ni Urbanus, simbaya'ta men bali-mang ni Kristus. Ka' salamku ni Stakhis men kologu'ku.

¹⁰ Salamku ni Apeles. Palolo'anna ni Yesus Kristus manasamo.

Salamku uga' ni Aristobulus sangkau laigan, ¹¹ ka' ni Herodion men sa'angu' lipu' tii yaku'.

Salamku uga' bona utus sa'angu' kaparasaya'an na suo' ni Narkisus sangkau laigan.

* **16:3** Tun. 18:2

¹² Salamku ni Trifena tii Trifosa men kakat balimang bona Tumpu, ka' ni Persis men kolinu'ku. Ia uga' nokakatmo balimang bona Tumpu.

¹³ Salamku ni Rufus moto sina, men surionku se' sinana iya'a uga' koimo sinangku. Rufus a mian men ia rurukimo Tumpu.*

¹⁴ Salamku ni Asinkritus, ni Flegon, ni Hermes, ni Patrobas, ni Hermas ka' bona giigii' utus sa'angu' kaparasaya'an men ruru-ruru' tii raaya'a.

¹⁵ Salamku ni Filologus tii Yulia, ni Nereus tia utusna men wiwine, ni Olimpasi ka' bona giigii' mian parasaya men ruru-ruru' tii raaya'a.

¹⁶ Poosalami ka' poo'ooki tia noa men molinas i kuu men sa'angu' kaparasaya'an. Giigii' jama'at ni Kristus moki tundunkon salamna bo ko'omuu.

Ururan kokomburi'anna

16:17-24

¹⁷ Utu-utus! Pa'ase'onku tuu', maka'amat na mian men tongko' mantakakon poosasala'an ka' mingiliaskon kaparasaya'anna mianna Tumpu. Men koiya'a pootetengkea'i tia upa men nipisiso'konmo na ko'omuu. Alia mangkarani' mian men koiya'a. ¹⁸ Gause mian men koiya'a wawauna, taasi' balimang na Tumpunta i Kristus, kasee tongko' mongoloingikon pingkira'na noana i raaya'a. Raaya'a mangande-ande wurungna, ka' mambaetok mian men sian poo'inti'i upa-upa.

¹⁹ Giigii' mian ninginti'imo se' kuu malolo' na Lele Pore, ka' yaku' beleskon tuu' i kuu, kasee kikiraku kada' i kuu minginti'i upa men daa pore, ka' alia mingimamat upa men ba'idek. ²⁰ Alaata'ala men

* **16:13** Mrk. 15:21

mantarai koratongan na mian, sabole donganmo minsidakon Ibiliis sianmo momoko ba'upa na ko'omuu.

Sulano kaporean ni Yesus Tumpunta surionmuu na tutuo'muu!

²¹ Timotius men simbaya'ku balimang moki tundunkon salamna bo ko'omuu. Lukius, Yason ka' i Sosipater, men sa'angu' lipu' tii yaku', moki tundunkon salamna bo ko'omuu.*

²² Men nuntulis surat kani'i mase yaku' i Tertius. Salamku bo ko'omuu men parasaya na Tumpu.

²³ Gayus men nintundaanku a laiganna, ka' men barimpunganna jama'atmai uga' moki tundunkon salamna bo ko'omuu. Erastus men panganaa' doi'na pamarentana kota moki tundunkon salamna bo ko'omuu. Ka' uga' i Kwartus, utusta sa'angu' kaparasaya'an, moki tundunkon salamna bo ko'omuu.*

[²⁴ Sulano kaporeanna Tumpunta i Yesus Kristus surionmuu na tutuo'muu. Amin.]

Pangkakabusi surat

16:25-27

²⁵ Tontunde' a Alaata'ala! Ia kuasaan makadodor imaanmuu sintutu' tia Lele Pore men yaku' lelekon muntundun i Yesus Kristus. Loloo-nanmo taun a Lele Pore iya'a sianpo ia inti'i mian koi men ia popo'inti'ikon Alaata'ala. ²⁶ Kasee koini'i, gause ia posuu' Alaata'ala men sidutu, mbaka' Lele Pore iya'a nipopo'inti'ikonmo ka' nilelekon na giigii' lipu' koi men ia poko tulismo nabii, kada' giigii' lipu' parasaya ka' malolo' na Alaata'ala. ²⁷ Iamo a Alaata'ala men sa'a-sa'angu',

* **16:21** Tun. 16:1 * **16:23** Tun. 19:29; 1Kor. 1:14; 2Tim. 4:20

men balaki' a pinginti'ian-Na! Sulano i kita
mangangga'i Alaata'ala pataka sidutu mimpu'u ni
Yesus Kristus! Amin.

**Kitap molinas men ringkat na alaata'ala:
perjanjian baru
New Testament in Balantak (ID:blz:Balantak)**

copyright © 2010 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Balantak

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

© 2010, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

9981d226-825b-5bc0-bbcf-25f79e076182